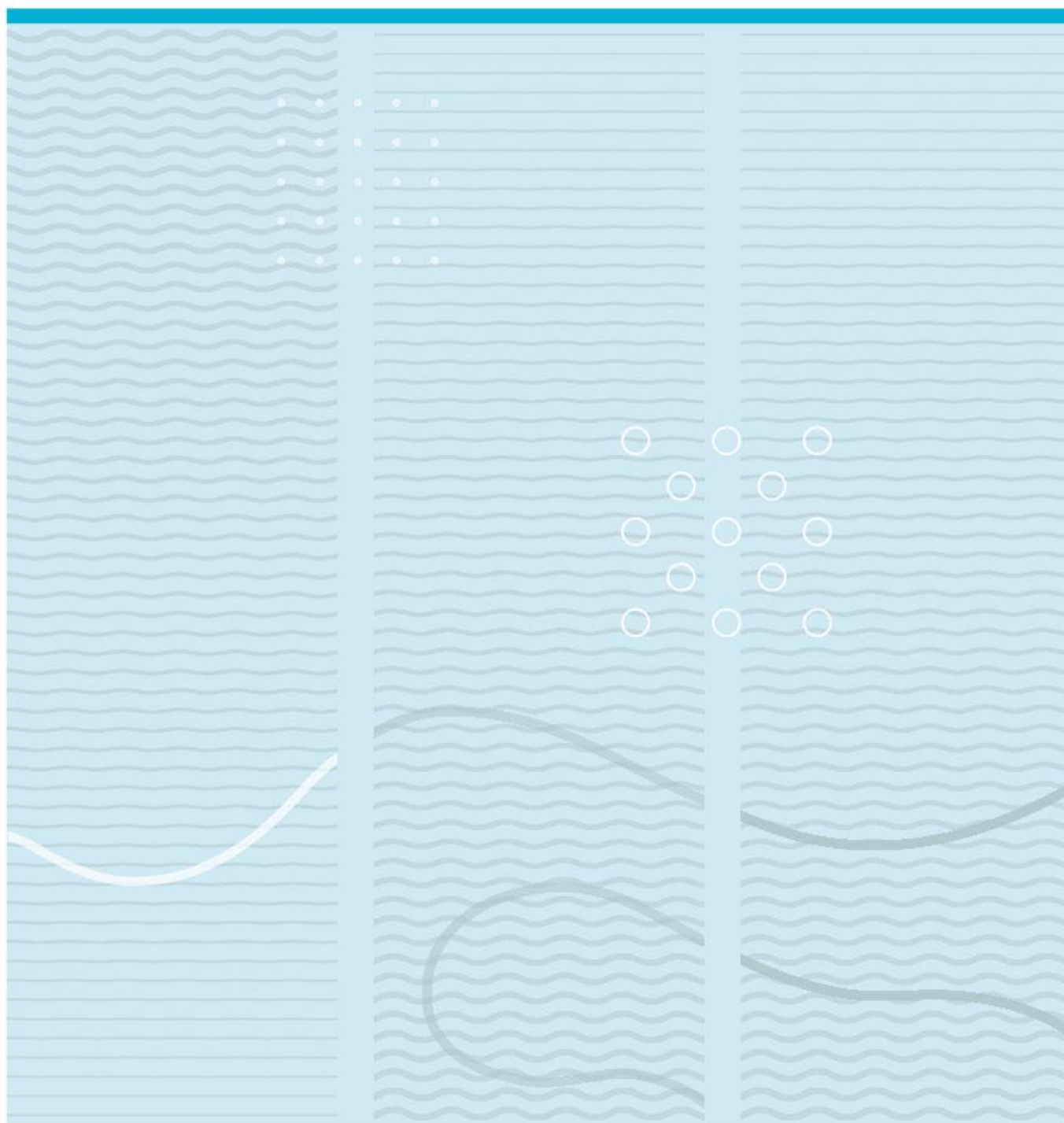

Øyvind Mehus

Svømmedyktighet et kompetansemål ikke laget for alle elever

Hvilken betydning har elevers erfaringer med vann for at de skal nå kompetansemålet om svømmedyktighet etter 4. klassesetrinn?

Universitetet i Sørøst-Norge
Fakultet for humaniora, idretts- og utdanningsvitenskap
Institutt for friluftsliv, idrett og kroppsøving
Postboks 235
3603 Kongsberg

<http://www.usn.no>

© 2022 Øyvind Mehus

Denne avhandlingen representerer 60 studiepoeng

Innhold

Forord	4
Sammendrag	5
1 Innledning	6
1.1 Bakgrunn for valg av tema.....	6
1.2 Formål med oppgaven	7
1.3 Oppgavens oppbygging	7
2 Tidligere forskning	8
2.1 Svømming.....	8
2.2 Vanntilvenning	9
2.3 Vannets egenskaper	9
2.4 Motorisk utvikling i vann	11
2.5 Svømmedyktighet.....	11
2.6 Svømming i skolen.....	13
3 Teori	17
3.1 Teoretisk grunnlag.....	17
3.2 Pierre Bourdieu	17
3.3 Dynamiske systemteori	20
4 Problemstilling	22
5 Metode	23
5.1 Metodevalg	23
5.2 Metodetriangulering	24
5.3 Forskningsdesign	24
5.4 Utvalg	25
5.5 Rekruttering	25
5.6 Forskerrollen	26
5.7 Validitet	27
5.8 Reliabilitet	27
6 Gjennomføring av undersøkelsen	28
6.1 Svømmedyktighetstest, Test 1	28
6.2 Spørreskjema.....	29
6.3 Observasjon.....	30

6.4	Intervju	30
6.5	Etikk.....	31
6.6	Analyse	31
7	Resultater	33
7.1	Bakgrunnsinformasjon basert på et enkelt-intervju, spørreskjema og observasjon	33
7.2	Observasjon.....	39
	Andre elever	41
7.3	Svømmedyktighetstester	42
7.4	Oppsummering resultater	43
8	Drøfting og diskusjon.....	45
8.1	Elevenes habitus og kapital	45
8.2	Planlegging og gjennomføring av undervisningen.....	46
8.3	Svømmedyktighet.....	49
8.4	Oppsummering.....	53
8.5	Konklusjon	54
8.6	Videre forskning	54
	Litteraturliste	55
	Vedlegg.....	58

Førord

Med denne masteroppgaven avslutter to fine år som student ved USN. Årene har vært spennende og lærerike.

Jeg vil rette en stor takk til skolen, læreren og elevene som deltok i undersøkelsen. Veilederne min Trine Thoresen vil fortjener en stor takk for god veiledning og raske tilbakemeldinger. Til slutt vil jeg takke familie og samboer som har vært gode støttespillere slik at denne oppgaven ble en realitet.

Mo i Rana 20.05.2022

Øyvind Mehus

Sammendrag

Hensikten med denne undersøkelsen er å innhente mer informasjon om hvorfor det er så mange elever som ikke lykkes med å nå kompetansemålet om svømmedyktighet etter 4. klassetrinn. Jeg har valgt å sette søkelys på elevenes ferdigheter i vannet, men for å forstå elevens vei til svømmedyktighet som en helhet har jeg valgt å trekke inn lærerens kompetanse, planlegging og gjennomføring av undervisningen og elevens tidligere erfaringer i vann.

Denne oppgaven har følgende problemstilling: Hvilken betydning har elevers erfaringer med vann for at de skal nå kompetansemålet om svømmedyktighet etter 4. klassetrinn? Resultatene i denne undersøkelsen tyder på at elevers tidligere erfaringer med vann har stor betydning for å nå kompetansemålet om svømmedyktighet etter 4. klassetrinn.

Oppgaven er gjennomført med både kvalitativ og kvantitative metoder og resultatene er innhentet igjennom spørreskjema, intervju, observasjon og to svømmetester. Oppgavens metode baserer seg dermed på en metodetriangulering.

Undersøkelsen er gjennomført på en skole i Nordland, hvor en lærer og 12 elever på 4.klassetrinn har deltatt.

Resultatene fra svømmedyktighetstestene i undersøkelsen viser at elevene har vanskeligheter med å svømme 100 meter på mage og flere elever mestrer dette på rygg. To elever i undersøkelsen er svømmedyktige etter definisjonen slik den står i læreplanen i kroppsøving.

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Tema for denne oppgaven er svømmeferdigheter til elever på 4.klassetrinn, sett i lys av kompetansemålet om svømmedyktighet. I denne undersøkelsen er det valgt å dele inn kompetansemålet i syv kategorier fra å hoppe/stupe i vannet og ta seg til overflaten, flyte på mage og rygg, svømme 100 meter på mage og rygg, dykke og ta seg opp på land på dypt vann uten hjelp av stige. Og i tillegg se om eleven klarer å sette sammen ferdighetene til en helhet. Jeg har valgt å sette søkelys på elevenes ferdigheter i vannet, men for å forstå elevens vei til svømmedyktighet som en helhet har jeg valgt å trekke inn lærerens kompetanse, planlegging og gjennomføring av undervisningen og elevens tidligere erfaringer i vann.

På verdensbasis dør nesten 360.000 mennesker av drukning hvert år, mer enn halvparten av disse er yngre enn 25 år (Chan & Bloomberg, 2017). I Norge har 100 personer i gjennomsnitt druknet hvert år siden 1998 fram til 2020 (Gjølme, 2021). At elevene lærer seg å svømme er en viktig strategi for minske risikoen for at det forekommer drukningsulykker (Quan et al., 2015a). De fleste drukningsulykker skjer ute, noe som tyder på at elevene også burde få erfaringer med å svømme ute (Gjølme, 2021). Men begynneropplæringen og utvikling av grunnleggende ferdigheter i vannet anbefales å gjennomføres inne hvor læringsbetingelsene er bedre (Gjølme, 2021). Trykk vanntemperatur og motstand kan vanskeliggjøre læringsprosessen og derfor burde man starte opplæringen i kontrollerte rammer (Madsen et al., 2019). Svømmeferdigheter er den eneste ferdigheten man lærer på skolen som kan være avgjørende i forhold til livberging (Madsen et al., 2019). Ifølge Madsen (2019) er det mindre sannsynlig at vi lærer å svømme jo eldre vi blir (Madsen et al., 2019). Noe som gjør det enda viktigere at elevene lærer seg å svømme igjennom skolesystemet. Grunnleggende svømmeferdigheter, kunnskap og holdninger om og i vann kan være med på å bidra til at det blir færre drukningsulykker i framtiden.

Jeg har alltid trivdes godt i vann og i tidlig alder tatt med i bassenget og fått deltatt babysvømming og svømming igjennom barnehagen jeg gikk i. Dette vekket interessen min for svømming som aktivitet og idrett. Noe som gjorde at jeg som barn startet på svømming og senere i min ungdomstid tok trenerkurs i den lokale svømmeklubben. I ettertid av dette har jeg skrevet bachelor om svømmeferdigheter til ungdom med minoritetsbakgrunn som gjorde det interessant å skrive om svømmeferdighetene til elever kompetansemålet om svømmedyktighet er laget til. At min mor og

far tok meg med i bassenget som barn, tror jeg er en viktig årsak til min egen utvikling av svømmeferdigheter og interesse innenfor tema.

1.2 Formål med oppgaven

Formålet med denne undersøkelsen er å innhente mer informasjon om hvorfor det er så mange elever som ikke lykkes med å nå kompetansemålet om svømmedyktighet etter 4. klassetrinn. Det er tidlige forskning på at norske barn ikke er så gode til å svømme, noe som var grunnen til at svømmeopplæringen skulle styrkes og det kom nye kompetansemål i kroppsøvingsfaget som tredje i kraft høsten 2020 (Utdanningsdirektoratet, 2019b). Flere undersøkelser over en lengre tidsperiode viser at norske barn ikke har blitt bedre til å svømme og ligger på et stabilt dårlig nivå (Ipsos, 2013, 2021; Moen et al., 2018; NSF & NSSR, 2009; Svendsen, 2022; Vienola et al., 2016).

Med dette som utgangspunkt har jeg formulert følgende problemstilling:

Hvilken betydning har elevers erfaringer med vann for at de skal nå kompetansemålet om svømmedyktighet etter 4. klassetrinn?

1.3 Oppgavens oppbygging

Oppgavens starter med innledning i kapittel 1, hvor oppgavens bakgrunn, formål og problemstilling blir presentert.

Kapittel 2 tar for seg tidligere forskning som er relevant innenfor tema i undersøkelsen, i kapittel 3 presenteres teori. Problemstillingen blir fremlagt i kapittel 4, mens jeg redegjør for metodevalgene i undersøkelsen i kapittel 5.

I kapittel 6 blir gjennomføringen av undersøkelsen lagt frem, mens resultatene presenteres i kapittel 7. Teorien drøftes opp mot resultatene og problemstilling i kapittel 8, konklusjon blir presentert i slutten av kapittelet.

2 Tidligere forskning

2.1 Svømming

Norge er et langstrakt land med mye vann og sjø. I de fleste delene av landet må man også forholde seg til vann. Det er viktig at elevene når de ulike målene i svømmeopplæringen, Elevene skal føle seg trygg og kan praktisere trygg ferdsel i, på og rundt vann, være svømmedyktig og kunne berge seg selv og andre i vannet (MHFA & HVL). Noen forskere vil klassifisere svømming som en basisferdighet på lik linje med å gå (Stallman et al., 2008). Når vi snakker om svømming i en skolesammenheng snakker vi som regel om en ferdighet vi skal mestre. Svømming skiller seg fra andre ferdigheter man lærer på skolen, fordi svømmeferdighetene kan være avgjørende for selvsbergning i vann (Madsen et al., 2019). «*Jo bedre svømmeferdigheten er, desto større er sjansen for å redde sitt eget, og eventuelt andres liv, hvis ulykken skulle være ute*» (Madsen et al., 2019, s. 9).

Stallman, Junge og Blixt (2008) påpeker at alt for ofte blir svømming sett på en ferdighet som handler om å gjøre svømmebevegelsene på riktig måte eller kunne svømme en gitt distanse, når svømming egentlig handler om mye mer (Stallman et al., 2008). I en undersøkelse gjennomført av Opinion i 2007 var det stort flertall for at elevene burde være svømmedyktige etter 4. klasses-trinn (Opinion, 2007). I samme undersøkelse vi flertallet av skolene som er spurt nevner kun distanse som kriterier for å være svømmedyktig (Opinion, 2007). I 2015 ble det laget et nytt kompetansemål om svømmedyktighet som ble sendt på høring åpent for innspill (Gjølme, 2021). Kompetansemålet om svømmedyktighet kom med de nye læreplanen i kroppsøving og var gjeldene ved fagfornyelsen høsten 2020 (Utdanningsdirektoratet, 2019b). (Definisjonen om svømmedyktighet kommer under svømmedyktighet senere i kapitlet.)

Uansett viser undersøkelsen til Opinion (2007) at skolene tidligere definerte svømmedyktighet ulikt. Noe som bekrefter at det er vanskelig å definere hva som er å kunne svømme. Det er enda mange undersøkelser som er uenige på hvilke ferdigheter barn skal utvikle når de skal lære seg å svømme. Madsen et. al (2019) ramser opp fire kjernefunksjoner, dykke, flyte, gli og framdrift (Madsen et al., 2019). Som alle er forutsetninger for å lære seg å svømme og bygger på hverandre. Det Amerikanske røde kors, mener det er viktig at man mestrer flyting på rygg, «treading water», pustekontroll og ta seg in og ut av vann på en trygg måte som et grunnleggende fundament for å lære seg å svømme, og for å unngå å drukne (Quan et al., 2015b). I en annen studie blir puste

kontroll sett på som den viktigste ferdigheten å lære seg når man skal svømme, men er også en ferdighet som er viktig å mestre for videre læring av andre ferdigheter i vannet (R. K. Stallman et al., 2017). I en pilotstudie gjennomført av Junge og kollegaer (2010) var 94% av barna ikke i stand til å stoppe også hvile fordi de manglet pustekontroll, i et hvert forsøk barna prøvde å stoppe å hvile i vannet, krevde mer energi enn å svømme videre (R. Stallman et al., 2017).

På samme måte som det er vanskelig å forklare hva å kunne svømme er, er det vanskelig å definere svømmedyktighet fordi det er et komplekst begrep som tar for seg flere elementer. Drukning er også et komplekst fenomen som kan skje når mennesker oppholder seg i, ved eller på vann. Mangel på holdninger, kunnskap og ferdigheter i, på og rundt vann er ofte sett på som hovedårsaken til drukning (Stallman et al., 2008). Svømmeferdigheter er et av flere viktige faktorer for at barn må kunne for unngå å drukne (Peden & Franklin, 2020).

2.2 Vanntilvenning

Vanntilvenning er det man starter med når man skal lære seg å svømme. Vanntilvenning er å erfare og bli vant til vannets egenskaper (Madsen et al., 2005). Trykk, vanntemperatur og motstand kan alle vanskeliggjøre læringsprosessen når man skal lære å svømme. Dette skjer ved at nervesystemet overstyrer og gjennomfører uønskede bevegelser i vannet (Madsen et al., 2005). Et av disse bevegelsene er «hode-i-nakken» refleksjonen som skjer automatisk som nybegynner i svømmeopplæringen (Madsen et al., 2005). Om vi ligger loddrett i vannet med hodet ned vil kroppen automatisk søke balanse i en loddrett posisjon annet, det vil derfor virke som en refleks å løfte hode for å puste og orientere oss i vannet. Noe som gjør at kroppen ikke har en gunstig posisjon vannet og gjør det vanskeligere å flyte evt svømme på mage. I vanntilvenningen er det vanlig å gjennomføre enkle leker eller øvelser som gir svømmerne erfaringer med vannet. Et av målene med vanntilvenning er at svømmerne skal føle seg trygge i vann og man unngår ubehagelige opplevelser i vannet som kan vanskeliggjøre læreprosessen (Madsen et al., 2005).

2.3 Vannets egenskaper

Vann har 800-1000 ganger høyere tetthet enn luft (Madsen et al., 2005). Når vi er i vannet merker vi den større tettheten ved oppdrift, trykk mot huden, motstand og varmeledningsevne. Kroppen vår har omtrent samme vekt som vann, noe som gjør det mulig å flyte. Kroppsdelene våre har spesifikk forskjellig vekt i forhold til vann, hvor fett veier ca 0,9kg/l, muskler ca 1,04 og skjelettet ca 1,5 kg/l (Madsen et al., 2005).

Arkimedes lov om oppdrift «*Blir et legeme senket i en væske, avtar det like mye vekt som vekten av væskemengden det fortrenger*» (Madsen et al., 2005, s. 88).

Pusten regulerer hvor god flyteevne vi har i vann dette fordi lungene og overkroppen har lav spesifikk vekt, det er et stort volum med lite vekt, dette i motsetning til beina som har av mye skjelett og muskler. Ligger man strak i vannet og prøver å flyte er ofte problemet at beina synker dette er nettopp fordi kroppssammensetningen avgjør hvor mye beina synker (Madsen et al., 2005). På grunn av det store volumet med lav vekt i overkroppen ligger oppdriftspunktet lengre fremme enn tyngdepunktet i vann. Tyngdepunktet i vann er midtpunktet for kroppens masse er oppdriftspunktet midtpunktet for kroppens volum (Madsen et al., 2005).

Kroppsholdning og kroppsposisjon

Kroppsholdning er kroppsdelenes stilling i forhold til hverandre, kroppsposisjon er kroppens stilling i forhold til omgivelsen (Madsen et al., 2005). Når man svømmer lønner det seg å tilpasse kroppsholdningen omgivelsene man er i. Når man svømmer lønner det seg å ha kroppen så strak som mulig, dette for å redusere vannmostand og balansere kroppen (Madsen et al., 2005). Dette kalles linjeholdning, som gjør det mulig å balansere kroppen i vannet, ved at det blir mer vekt på overkroppen, som kan hjelpe med at beina ikke synker så lett.

Trykk

Vanntrykket øker desto dypere man dykker. Dette fordi luften presser seg sammen ved et høyere vanntrykk (Madsen et al., 2005). Som svømmere kan vi merke dette spesielt i mellomøret, men også i nesehulen og lungene.

Vanntrykket hjelper også hjertet, ved at blodet kommer seg lettere tilbake til hjerte. For hvert hjerteslag når kroppen er i vannet øker mengde blod som hjerte pumper med ca 20% (Madsen et al., 2005).

Motstand

Vanntattheten er grunnen til at det er motstand i vann. Motstandskraften gjør det mulig for oss å ta oss frem i vannet, men den bremser også svømmehastigheten (Madsen et al., 2005). Hvor raskt man svømmer er avhengig av hvor stor fremdriftskraft man klarer å bygge med armer og bein, minus motstandskreftene (Madsen et al., 2005). I vann øker motstanden jo høyere hastighet man har, om svømmehastigheten doubles firedobles motstanden i vannet (Madsen et al., 2005).

Varmeledningsevne

I vann gir kroppen i fra seg mer varme enn på land. Vann leder varme letter en luft, vann har en 25% høyere varmeledningsevne enn luft, dette fordi varmetapet i vann skjer ved ledning og strømming og kroppen avgir mye mer varme enn strålingen til omgivelsen på land (Madsen et al., 2005). Når vi beveger oss i vann gjør musklene slik at varmeproduksjonen øker og vi kan oppholde oss lengre i vannet. Svømmeundervisningen burde derfor ha lite pauser og gjennomføres i basseng med en vanntemperatur minst 28 grader (Madsen et al., 2005).

2.4 Motorisk utvikling i vann

På verdensbasis dør nesten 360.000 mennesker av drukning hvert år, mer enn halvparten av disse er yngre enn 25 år (Chan & Bloomberg, 2017). I Norge har 100 personer i gjennomsnitt druknet hvert år siden 1998 fram til 2020 (Gjølme, 2021). Hvor tidlig man burde starte med å eksponere barn for vann og vanntilvenning er vanskelig å si noe om. Uansett viser forskning at spedbarn og småbarn kan utvikle kompetanse i vannet gjennom trening (Asher et al., 1995). Anderson og Rodriguez sier at det varierer fra barn til barn hvor tidlig man burde starte med systematisk svømmeopplæring, barn som starter tidlig med erfaringer i vann vil få tidligere vannkompetanse fordi de vil ha flere erfaringer med vannet (Anderson & Rodriguez, 2014). Ifølge Ahrendt (2005) kan tidlige erfaringer med vann kan gi barn en høyere selvtillit i elementet vann som kan gjøre det lettere å utvikle svømmeferdigheter når man blir eldre (Ahrendt, 2005). Brenner et al. (2009) fant ut at om barn deltok på formelle svømmetimer i alderen 1-4 år kunne kan utvikle ferdigheter i vannet som redusere risikoen for å drukne (Brenner et al., 2009). Ifølge Ahrendt (2005) er at man tidligst kan lære seg å svømme alene i en alder av 4 år, men man kan lære seg de riktige svømmetakene tidligst i en alder av 3år (Ahrendt, 2005). Sett bort fra barns modenhet og motivasjon til svømming, avhenger dette av barnets vekst og hvor gode motoriske egenskaper barnet har utviklet (Ahrendt, 2005).

2.5 Svømmedyktighet

Det finnes mange ulike begreper som handler om det å mestre å svømme, svømmedyktighet er et av disse begrepene. Den første som prøvde å lage en gyldig måte å måle svømmeferdigheter på var Erbaugh helt tilbake i 1978 (Erbaugh, 1978). Testen var laget for barnehagebarn som ble testet i ulike ferdigheter i vann, som å dykke, svømme gjennom hindringer, hvordan de tok seg inn i vannet, pusting, beinspark og bevegelse i vann (Erbaugh, 1978). I dag har vi enda ikke en pålitelig og valid metode på å måle barns svømmeferdigheter (Chan et al., 2020). Den norske defensjonen

skiller seg ut fordi den er veldig konkret på hva elevene burde mestre, mens andre bare tar for seg en gitt distanse eller er veldig åpne for tolkninger. Noe som viser hvor vanskelig det er å definere «å kunne svømme».

I 1996 kom den nordiske definisjonen om svømmedyktighet som blir definert slik: *“A person can be said to be able to swim when he, after being immersed in water, can swim continuously for 200 metres, of which at least 50 m on backstroke”* (Vienola et al., 2016). Som nevnt tidligere handler det å svømme om mye mer enn det å svømme en gitt distanse derfor har vi andre begreper som er mer omfattende, blant annet kompetansemålet om svømmedyktighet som blir definert slik:

«vere symjedyktig ved å falle uti på djupt vatn, symje 100 meter på magen, og undervegs dykke ned og hente ein gjenstand med hendene, stoppe og kvile i 3 minutt (imens flyte på magen, orientere seg, rulle over, flyte på rygg), så symje 100 meter på rygg og ta seg opp på land»

(Utdanningsdirektoratet, 2019b, s. 6).

Kompetansemålet tar for seg å svømme en gitt distanse, men tar også for seg utfordringer som å ta seg inn vann, opp på land, dykke og svømme-, flyte på mage og rygg.

Stallman et. al. (2008) definerer åtte ferdigheter som alle burde kunne for å bli definert som en som *«can swim»* (Stallman et al., 2008). Disse ferdighetene er veldig like de ferdighetene vi i dag har gjennom begrepet svømmedyktighet, men ferdighetene skal helst gjøres under vanskelige forhold som med klær og ute i kaldt vann (Stallman et al., 2008). Dette fordi de fleste drukningsulykker skjer ute. Ferdighetene man skulle kunne ifølge Stallman et. al. (2008) er, water entry som er å hoppe eller stupe i vannet, puste, flyte, utføre retningsforandringer i vannet, gjenvinne overflaten når man havner under vann, svømme på mage og rygg, dykke/svømme under vann (Stallman et al., 2008).

Begrepet water competence blir internasjonalt brukt som et mer samlende og omfattende begrep for svømme- og livdredningsferdigheter (Thorsen, 2021). Begrepet blir definert slik:

«the sum of all personal aquatic movements that help prevent drowning as well as the associated water safety knowledge, attitudes, and behaviors that facilitate safety in, on and around water”

(Moran, 2013, s. 4). Svømmeferdigheter ikke nok til å unngå drukning, derfor trenger man et begrep som går på mer enn å svømme en gitt distanse (R. Stallman et al., 2017). Kunnskap, holdninger og svømmeferdigheter blir alle sett på som viktige faktorer for å unngå å drukne (Gjølme, 2021; R. Stallman et al., 2017).

Gjennom fagfornyelsen (LK20), ble det rettet søkelys på dybdelæring, hvor elevene skulle reflektere over egen læring og bruke det de har lært i kjente og ukjente situasjoner (Utdanningsdirektoratet, 2019a). I svømmeundervisningen skal elevene utvikle svømme og livredningsferdigheter, dybdelæringen da blir at elevene skal kunne ferdes trygt på, i og ved vann. Elevene skal dermed være i stand til å gjøre risikovurderinger og tenke kritisk når de skal oppholde seg i, på eller ved vann. Ifølge Gjølme henger dette mye sammen med at elevene lærer seg holdning og verdier (Gjølme, 2021). Som gjør de i stand til å ta trygge valg på egenhånd. Dette henger mye sammen med «water competance» som tar for seg alle ferdigheter eleven har som kan forhindre drukning.

En annen defensjon på svømmedyktighet finner vi i Madsen (2019), der han definerer svømmedyktig slik: *«Svømmedyktig er den som trygg kan ta seg frem i vannet med effektive svømmebevegelser, som trives i vann og mestrer forskjellige ferdigheter over og under vann»* (Madsen et al., 2019, s. 10).

2.6 Svømming i skolen

Svømmeopplæringen i grunnskolen inngår i kroppsøvfaget (MHFA & HVL). I læreplanen i kroppsøving i dag finner vi ni kompetansemål som går på svømming og livredning i vannet (Utdanningsdirektoratet, 2019b). I denne undersøkelsen vil det være søkelys på kompetansemålet om svømmedyktighet etter 4. klassetrinn. Kompetansemålene er oppbygg med progresjon. Fra vanntilvenning, svømmedyktig, kunne gjennomføre svømmeteknikker på mage og rygg til å kunne svømme en lengre distanse etter egen målsetning (Utdanningsdirektoratet, 2019b). Svømmeundervisningen har utviklet seg i takt med utvikling av nye læreplaner og arbeide med å styrke svømmeopplæringen har pågått i mange år (Regjeringen, 2014).

Undervisningsledere i svømming

I opplæringsloven §1-1 er det skolen i samarbeid med hjemmet som har ansvaret for elevenes fremtid igjennom opplæring og i §2-3 at departementet gir forskrifter om mål, omfang og gjennomføring av opplæring (Opplæringslova, 2006). Ifølge §13-10 i opplæringsloven er det kommunen og fylkeskommunes ansvar at elevene når kravene i opplæringslovene og stille med de nødvendige ressursene for at kravene skal oppnås (Opplæringslova, 2006).

Det stilles krav til at lærerne som har tilsynet i svømmeundervisningen er flinke til å svømme og dykke tillegg til å kunne livredning for å ivareta sikkerheten til elevene (HVL, 2020). Relasjonen mellom lærer og elevene er viktig for å skape gode rammer for læring i svømmeundervisningen (Gjesdal, 2019). Tidligere Kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen utalte at det var behov for å utvikle en høyere kompetanse på lærerne eller andre som skal drive svømme og livredningsopplæring i skolen (Regjeringen, 2016). Paradoksalt nok stilles det ingen krav til lærerne som om faglig fordypning i form av studiepoeng i faget kroppsøving (Utdanningsdirektoratet, 2021). I stortingsmelding står det at «*kunnskap og kompetanse er nødvendige forutsetninger for å finne løsningene på dagens og fremtidens samfunnsutfordringer*» (Kunnskapsdepartementet, 2015-2016, s. 5). Dårlige svømmeferdigheter til elever kan bli en stor samfunnsutfordring senere, fordi svømming kan være en fin fysisk aktivitet for helsen og som fritidsaktivitet på, ved og i vann.

Det er som regel de samme lærerne som underviser i svømming som underviser i kroppsøving (Gjølme, 2021). Tall fra statistisk sentralbyrå (2019) viser da at 50% av lærerne som underviser i kroppsøving på barnetrinnet og 45% av lærerne på barne- og ungdomsskole har ingen formell kompetanse i faget (SSB, 2019). Ifølge Gjølme (2021) kan de lærerne som underviser i svømmeundervisninger har lav kompetanse (Gjølme, 2021).

Skolene og profesjonsfellesskapet selv velger hvordan de vil organisere og gjennomføre svømmeundervisningen og at det er opp til hver enkelt skole hvordan elevene når kompetansemålene (MHFA & HVL). Et av valgene her er hvem som skal gjennomføre svømmeundervisningen. Tall fra utdanningsdirektoratet viser at opp mot 15% av svømmeundervisningen blir utført av svømmeinstruktører eller svømmehallpersonale i enkelte områder (Gjerustad et al., 2016). Dette kan påvirke undervisningen positivt eller negativt. Ifølge Berg (2017) er mangel på kompetanse, erfaring og interesse ofte hovedskillet mellom aktører som er leid inn og lærerne (Berg, 2017). Det positive kan være at fagkompetansen er antatt høyere. Det negative er dersom svømmeinstruktøren mangler den pedagogiske kompetanse som læreren har. Det kan også være vanskelig for en ekstern aktør og tilpasse undervisningen like godt som en lærer fordi den eksterne aktøren ikke kjenner eleven like godt. Dermed kan det være vanskeligere for svømmeinstruktøren og tilpasse undervisningen, noe man skal gjøre ifølge opplæringsloven §1-3 (Opplæringslova, 2006).

Ifølge opplæringsloven §10-1 skal alt av undervisningspersonell ha relevant faglig og pedagogisk kompetanse (Opplæringslova, 2006). «*Det er alltid læreren som har det pedagogiske ansvaret for*

opplæringen og har ansvaret for at opplæringen er i tråd med læreplanverket. En assistent eller instruktør kan ikke ha ansvar for opplæringen, men kan bistå og ha tilsyn» (HVL, 2020, s. 3). I et studie gjennomført i Polen av Bielec (2007) var det vanligste problemet med svømmeundervisningen å tilpasse undervisningen med riktige øvelser utfra elevenes ulike ferdighetsnivå (Bielec, 2007).

Status for svømmeundervisningen

I 2013 ble det gjennomført et tilsyn på gjennomføringen av svømmeundervisningen i fire fylker, 19 skoler og ni kommuner i Norge. Her kom det fram at elever ved 6 av 19 skoler ikke var gode nok til svømming, dykking og livredning. Og at 8 av 9 kommuner ikke har noen form for rutiner for å kontrollere om elevene får forsvarlig svømmeopplæring, slik kravet er etter opplæringsloven (Regjeringen, 2014). En av utfordringene med svømmeopplæringen fra Lk06 var at de ansatte ved ulike skoler tolket det å være svømmedyktighet ulikt, hvor de fleste ansatte mente at eleven var svømmedyktige om man kunne svømme 25 meter (Opinion, 2007).

I en kartleggingsstudie av svømmeferdighetene i nordiske land fra 1996, kommer det fram at Island er det landet som har de beste svømmeferdighetene blant barn og voksne. Hvor 96% av de voksne og 95% av barna var svømmedyktig etter den nordiske definisjonen (200 meter hvor 50 meter er på rygg). Norge kom dårligst ut av denne undersøkelsen der 50% av barna var svømmedyktig (Vienola et al., 2016). Dette tyder på at svømmeferdighetene til norske barn har vært seg relativt stabile over tid. Undersøkelsene til Norges svømmeforbund og redningsselskapet i 2009 oppgir at 49% av elevene kan svømme 200 meter (NSF & NSSR, 2009) og i 2013 kunne 53% av barna svømme 200 meter (Ipsos, 2013). Bedre har det ikke blitt av pandemi og stengte bassenger, hvor 41% av 5.klassingen kan svømme 200 meter ifølge undersøkelsen til Ipsos gjennomført for Norges svømmeforbund og redningsselskapet 2021 (Ipsos, 2021).

Tidligere undersøkelser tyder på at de aller fleste elevene ikke når kompetansemålet slik det er i dag (Moen et al., 2018). Undersøkelser viser at bare 14% av skolene svarer at alle elevene er svømmedyktig etter 4.trinn (Waagene et al., 2018). Flest skoler som lykkes med å nå kompetansemålet om svømmedyktighet finner vi i Nord- og Midt Norge (24%) og færrest skoler som lykkes med å nå kompetansemålet om svømmedyktighet i Oslo og Akershus (2%) (Waagene et al., 2018). I undersøkelsen til Moen (2018) ser vi at elevene også etter 4.klassetrinn sliter med å nå dette kompetansemålet, hvor 40,5% av 1968 elever i undersøkelsen fra 5-10 klassetrinn er svømmedyktige etter dagens definisjon (Moen et al., 2018). I undersøkelsen til Ipsos (2021) oppgir

53% av lærerne at det ikke er realistisk å oppnå kompetansemålet om svømmedyktighet etter 4.trinn (Ipsos, 2021). «*Kompetansemålene er utformet slik at de fleste skal kunne nå dem, men med ulik grad av måloppnåelse*» (Kunnskapsdepartementet, 2015-2016, s. 10). Over halvparten av lærerne mener kompetansemålet om svømmedyktighet er urealistisk. I undersøkelsen til Berg (2017) var skoleledere, lærere og svømmeinstruktører opptatt av resultater i svømmeundervisningen, alle pekte på lite tid og personell som hovedfaktorer på hvorfor elevene ikke nådde målene til undervisningen (Berg, 2017).

3 Teori

3.1 Teoretisk grunnlag

Vitenskapsteori er opptatt av å beskrive forutsetninger for vitenskapelig aktivitet (Kvarv, 2010). Vitenskapsteori handler om grunnlaget for refleksjon og valg i forskningsprosessen (Thurén et al., 2009, s. 12). Der vitenskapen bryr seg mest om å skaffe mer kunnskap om verden, er vitenskapsteorien opptatt av hvordan man reflekterer over fremgangsmåten man bruker og forutsetningene som kunnskapen baserer seg på (Kvarv, 2010, s. 12). Altså at vi reflekterer over de epistemologiske og ontologiske antagelsene, hva man selv tenker og mener om kunnskap og fenomener i verden (Thornquist, 2003).

Forskningsmetoden blir styrt av hva vi som forsker ønsker mer kunnskap om, tillegg til hvilke paradigmer og teorier som er grunnlaget for undersøkelsen som blir gjennomført. Når man driver forskning innenfor en skole er man underordna samfunnsvitenskapen fordi skolens sentrale rolle i samfunnet. Samfunnsvitenskapen tar utgangspunkt i å undersøke folks virkelighet, og handler om samhandling mellom mennesker (Johannessen et al., 2016). Folks virkelighet eller hverdagsvirkeligheten kan være kompleks og forandre seg kontinuerlig etter utviklingen av samfunnet. Etter problemstillingen hva kjennetegner svømmedyktige elever?

Som teoretisk fundament vil Bourdieu begreper habitus, kapital, felt og symbolsk vold blir brukt i denne oppgaven for å forklare hvordan svømmeundervisningen blir formet og hvilket utbytte elevene får av den. I denne undersøkelsen er også planlegging og gjennomføring av svømmeundervisningen sentral. Her vil dynamiske systemteori bli brukt. Hvor Bourdieu brukes for å forstå og forklare hvordan svømmeundervisningen blir formet gjennom habitus, kapital, felt og symbolsk vold. Dynamiske systemteori brukt til å forklare mulighetene eller begrensningene til elevene innenfor de tre rammefaktorene, individuelle, miljø og faktorer knyttet til gjennomføringen av øvelser (Bjerke et al., 2021). Læringen av ferdigheter skjer i en kontekst hvor eleven, miljøet og oppgaven er alle viktige.

3.2 Pierre Bourdieu

Pierre Bourdieu var en fransk sosiolog som undersøkte sosiale forskjeller i samfunnet og hvordan de utviklet seg (Bourdieu & Slaatta, 2008). Pierre Bourdieu var opptatt av å bygge bro mellom eksistensialismen og strukturalismen, begreper som Bourdieu kalte objektivisme og subjektivisme (Wilken & Andreassen, 2008). Bourdieu var opptatt av ulike former for makt og hans begreper

habitus, felt, kapital og symbolsk vold blir sett på som nøkkelbegreper i samfunnsvitenskapen (Bourdieu & Slaatta, 2008).

Habitus

«*Bourdieus habitusbegrep kan fortolkes som et kulturbegrep som understreker de dynamiske relasjonene mellom individet og det sosiale*» (Wilken & Andreassen, 2008, s. 36).

Jakobsen (2002) beskriver Habitus, som måten kroppen tilpasser seg miljøet på (Bourdieu et al., 2002). Habitusbegrepet er opptatt av individenes tilegnelse av kunnskap og hvordan man omsetter kunnskapen til praktisk handling (Wilken & Andreassen, 2008). Habitus kan forklares som et innlært kroppslig program som hjelper kroppen å finne sin plass, programmet overvåker, tilpasser seg og mestrer et miljø, og kan gjennomføre strategiske og kreative handlinger (Bourdieu et al., 2002). Habitus kan da forklares som et program som lærer hvordan kroppen skal handle eller opptre i ulike situasjoner i hverdagen. Dette gjør at vi som mennesker følger et handlingsmønster.

En habitus kan både være individuell og kollektiv, ulike felt fremmer ulike habitus (Bourdieu et al., 2002). En elev kan blant annet ha en personlig habitus og en klasse habitus. Personlige habitus kan blant annet være hvor man kommer fra, og om man flytter til en ny plass vil de gamle programmerte mønstrene følge etter oss og det vil ta tid å tilpasse seg et nytt miljø/habitus. I undersøkelsen gjennomført av Ipsos 2021 viser det seg at elever med innvandrerbakgrunn (Afrika og Asia) som har foreldre som er født utenfor Europa, har dårligere svømmeferdigheter enn elever med norske foresatte (Ipsos, 2021). Ikke europeerne kommer fra en annen kultur med annen habitus og når de kommer og skal tilpasse seg de norske sosiale rammene er det en ubalanse av hva de skulle ha lært og hva de kan. Sosial forankring i et nytt miljø skjer verken hurtig eller uproblematisk (Wilken & Andreassen, 2008).

Felt

Feltet kan beskrives som arenaen hvor de sosiale kampene utspiller seg (Wilken & Andreassen, 2008). Feltet er arenaen hvor spillerne (menneskene) kjemper om bestemte former for kapital, alle spillerne kjemper om flere ulike former for kapital på samme tid (Wilken & Andreassen, 2008).

Dette kan være kampen om å være skolekamerat, venninne eller venn, familiemedlem osv.

Begrepet felt er et analytisk begrep som gjør det mulig å systematisere studier av sosial praksis (Wilken & Andreassen, 2008). I denne undersøkelsen vil feltet være svømmeopplæringen både ute og inne. Gjennom lek ute og aktiviteter rundt, ved og i vann, vil elevene gjennom barnehage og skolegang lære seg å forholde seg til vannet og bli vant til det. Enten svømmeopplæringen foregår i svømmehallen eller ute, vil det være en evig sosial kamp om å besitte og akkumulere bestemte

kapitalformer i forhold til feltet. Bourdieu bruker begrepet «Homologi» for å forklare sammenhengene mellom samfunnsstrukturen og feltet (Wilken & Andreassen, 2008). «Homologi» går ut på at alle felt er bygd opp like, selv om de kategoriserer seg innenfor ulike former kapital (Wilken & Andreassen, 2008). Som igjen betyr at elevene kan ha ulike posisjoner på samme tid avhengig av hvilket felt de befinner seg i.

Kapital

Kapitalbegrepet har Bourdieu hentet fra Karl Marx som mente at makt blir styrt av materiell kapital (Wilken & Andreassen, 2008). Bourdieu kombinerte Marx syn på sammenheng mellom kapital og makt med Max Webers distinksjon om makt og status, og mente at finnes mange ulike former for makt i et samfunn (Wilken & Andreassen, 2008). Bourdieu mente at kapital har mange former og han deler kapital in i tre hovedformer: økonomisk-, kulturell og sosiale kapital. I tillegg introduserte Bourdieu symbolsk kapital, som er hvordan man klarer å utnytte de andre kapitalformene (Wilken & Andreassen, 2008). Blant annet en som har mye økonomisk kapital kan leie inn instruktører og betale for barnas svømmekurs for at de skal lære å svømme. Alle felt er selvstendige, men kan ha dominerende kapitalformer (Wilken & Andreassen, 2008). Det er mulig flytte kapitalformer, slik at kapitalen kan flyttes mellom ulike felter, dette gjør at de sosiale systemene har en slags dynamikk (Wilken & Andreassen, 2008).

Økonomisk kapital er penger eller gjenstander som kan gjøres om til penger som akser, eiendom, verdifulle gjenstander osv. Økonomisk kapital kan styre hvor mye man tar med barna sine i den lokale svømmehallen eller badeland, hvor man drar på ferie eller om man har et basseng i hagen som alle påvirker tilgangen på vann. Økonomisk kapital er kanskje den kapitalformen som er lettest å gjøre om til andre kapitalformer.

Kulturell kapital tar for seg kunnskap, utdanning og kompetanse (Wilken & Andreassen, 2008). Foreldrenes utdanning og kompetanse om svømming kan være på å bygge elevenes kapital innenfor området svømming. Ved at foreldrene kan svømme øker også sjansen for at elevene blir tatt med til vannet eller bassenget som da øker sjansen for at eleven lærer seg å svømme.

Sosiale kapital tar for seg familie, nettverk og forbindelser. Venner, familie eller andre kan ha egen nøkkel til den lokale svømmehallen og har muligheten til å ta deg med dit.

Symbolsk vold

Som sagt tidligere var Bourdieu opptatt av ulike former for makt (Wilken & Andreassen, 2008). De sosiale systemene er ikke rettferdige og er preget av ulikheter (Wilken & Andreassen, 2008).

Uansett hvor vi er i verden finnes det klasser med mye kapital og sosial status og klasser med svært

lite av noe. Symbolsk vold er ikke fysisk makt, men blir beskrevet som en usynlig makt hvor man blir styrt uten å erkjenne at man blir styrt (Wilken & Andreassen, 2008). Symbolsk vold er forbundet med habitus og Doxa, er det som får mennesker til å godta verden slik den er og ikke går opp for dem at det at verden er urettferdig og full av ulikheter (Wilken & Andreassen, 2008). Bourdieu mente at symbolsk vold skjer gjennom det han kaller «pedagogiske handlinger» (Wilken & Andreassen, 2008). Gjennom blant annet skole lærer vi bort verdier, normer og regler som vi ønsker å videreføre, slik at samfunnets verdier og idealer videreføres i samfunnet gjennom generasjoner. De «pedagogiske handlingene» viderefører den sosiale Doxa i samfunnet (Wilken & Andreassen, 2008). Det kan være at man ikke merker at det er en maktrelasjon mellom deltagerne og de som utøver makten. I skolen kan dette være departementet som setter mål som skolene og lærerne må forholde seg til, men som igjen styrer hvordan lærerne gjennomfører svømmeundervisningen. Skolene og lærerne velger «selv» hvordan de vil gjennomføre svømmeundervisningen så lenge det er etter boken og de oppnår kravene og målene fra departementet.

3.3 Dynamiske systemteori

Dynamiske systemteori tar for seg at det er individuelle forskjeller i hvordan man lærer seg ulike bevegelser (Bjerke et al., 2021). Hvor Bourdieu brukes for å forstå og forklare hvordan svømmeundervisningen blir formet. Blir Dynamisk systemteori brukt til å forklare mulighetene eller begrensningene til elevene innenfor de tre rammefaktorene, individuelle, miljø og faktorer knuttet til gjennomføringen av en øvelse (Bjerke et al., 2021). Læringen av ferdigheter skjer i en kontekst hvor eleven, miljøet og oppgaven er alle viktige.

De individuelle faktorene innebærer alle fysiske, psykiske og sosiale forskjellene mellom individer som påvirker læringsprosessen (Bjerke et al., 2021). De fysiske faktorene kan være alt fra kroppsfasong, kropp komposisjon, bevegelse, styrke, utholdenhet og motorikk altså alt påvirker hvordan vi mennesker beveger oss i vann. De psykiske kan være hvordan emosjonell inngang hvert individ har til vann og aktiviteter rundt vann. En elev med vannskrekk vil ha en helt inngang til svømmetimen enn en elev som bruker mye av fritiden sin i vannet. Ifølge Bjerke et. al. (2021) vil man alltid ha en inngang med et ønske om å motivere, oppmerksomme og engasjere personer i en lærings situasjon, men dette er vanskelig fordi det er store individuelle forskjeller i grupper (Bjerke et al., 2021). Elevene i en klasse kan ha veldig ulike syn på hva hensikten med svømmeundervisningen er, hvilke mål de håper å oppnå med undervisningen. Dette selv om læringsarenaen og miljøet er likt de andre elevene.

Rammer knyttet til øvelse og oppgave er hvordan undervisningen utformes, målet med undervisningen, fysiske rammen som basseng, utstyr, regler og hva man håper å oppnå med undervisningen. Alle spiller inn på hvordan den som styrer undervisningen skal forme den. Miljøet er læringsmiljø og omgivelse undervisningen foregår i. Faktor knyttet til miljøet undervisningen gjennomføres i regnes som ytre faktorer (Bjerke et al., 2021). Ytre faktorer skiller også mellom de fysiske faktorene som innendørs i et basseng kan være vanntemperatur og de sosiokulturelle rammefaktorer som innebærer normene, skikker og praksiser som påvirker hvordan vi tenker, føler og handler i gitte situasjoner. Rammefaktorene er dynamisk, og det er ikke en faktor som er viktigere enn de andre. Ifølge Bjerke et. al. (2021) kan rammefaktorene hver for seg påvirke læringsprosessen og læringsutbytte til eleven som skal utvikle kompetanse i ferdsel i og utenfor vann (Bjerke et al., 2021). Læringen skjer som en konsekvens av interaksjonen mellom det fysiske, psykiske, sosiale, miljøet og faktorer knyttet til utformingen av øvelser og oppgaver i undervisningen. Modellen er til for å lage representative læringssituasjoner fra et dynamisk læringsperspektiv. Ifølge Bjerke et. al. (2021) burde da oppgavene være:

- 1. Komplekse og dynamiske slik at eleven har mange muligheter til å finne sin måte å gjøre oppgaven på.*
 - 2. De bør være tilpasset med oppnåelige mål*
 - 3. Eleven må få mulighet til å hente ut nødvendig og viktig informasjon fra den situasjonen eleven befinner seg i.*
- (Bjerke et al., 2021, s. 67)

4 Problemstilling

Hovedmålet med denne undersøkelsen er å innhente mer informasjon om hvorfor det er så mange elever som ikke lykkes med å nå kompetansemålet om svømmedyktighet etter 4. klassetrinn. Det er tidlige forskning på at norske barn ikke er så gode til å svømme, noe som var grunnen til at svømmeopplæringen skulle styrkes og det kom nye kompetansemål i kroppsøvningsfaget som tredje i kraft høsten 2020 (Utdanningsdirektoratet, 2019b). Flere undersøkelser over en lengre tidsperiode viser at norske barn ikke har blitt bedre til å svømme og ligger på et stabilt dårlig nivå (Ipsos, 2013, 2021; Moen et al., 2018; NSF & NSSR, 2009; Svendsen, 2022; Vienola et al., 2016). I noen av undersøkelsene gjelder den nordiske definisjonen på svømmedyktighet, der man blant annet må svømme 200 meter, noe elevene også må i den obligatoriske ferdighetsprøven om svømmedyktighet hvor eleven skal kunne svømme 100 meter på mage og 100 meter på rygg. Det er lite informasjon om hvilke ferdigheter elevene mestrer og ikke mestrer i forhold til kompetansemålet om svømmedyktighet, og dette ønsker jeg mer informasjon om.

I denne undersøkelsen er det valgt å dele inn kompetansemålet i syv kategorier fra å hoppe/stupe i vannet og ta seg til overflaten, flyte på mage og rygg, svømme 100 meter på mage og rygg, dykke og ta seg opp på land på dypt vann uten hjelp av stige. Og i tillegg se om eleven klarer å sette sammen ferdighetene til en helhet. Jeg har valgt å sette søkelys på elevenes ferdigheter i vannet, men for å forstå elevens vei til svømmedyktighet som en helhet har jeg valgt å trekke inn lærerens kompetanse, planlegging og gjennomføring av undervisningen og elevens tidligere erfaringer i vann. For å se om, eller på hvilken måte, disse elementene kan ha innvirkning på veien mot svømmedyktighet.

Med dette som bakgrunn har jeg utformet følgende problemstilling:

Hvilken betydning har elevers erfaringer med vann for at de skal nå kompetansemålet om svømmedyktighet etter 4. klassetrinn?

5 Metode

5.1 Metodevalg

I denne oppgaven er det valgt å benytte metodetriangulering. De kvalitative metodene intervju og observasjon og de kvantitative metodene spørreskjema og svømmedyktighetstester blir benyttet. Intervjuet skal ta for seg lærerens kompetanse, bakgrunn, planlegging og gjennomføring av svømmeundervisningen. Observasjonen skal se på hvilke ferdigheter elevene behersker i vannet. Spørreskjema tar for seg elevenes tidligere erfaringer med svømming og vann, men også elevens forventinger og tro på egne ferdigheter. Svømmedyktighetstesten er med for å se om elevene er svømmedyktige etter kompetansemålet i læreplanen.

Metoden i undersøkelsen vil ha en pragmatisk tilnærming. Det vil si at oppgaven baserer seg på abduksjon. Dette er en kombinasjon av både induksjon og deduksjon i en kontinuerlig problemløsende prosess (Jacobsen, 2015). I denne tilnærmingen tilegner man seg kunnskap gjennom det induktive, ved å observere og sanse og det deduktive om hypotesen eller antagelsene får støtte i empiri (Jacobsen, 2015).

I analysen vil det bli lagt vekt på observasjon og svømmedyktighetstest 1 og 2. Dette fordi disse metodedelene tar for seg det elevene gjør i vannet. Spørreskjema og intervjuet er tatt med for å gi bakgrunnsinformasjon om det som kan påvirke læring og mestring av svømmeferdigheter. Eksempel vil en elev som ha vært mye i vann på fritiden ha flere erfaringer og være bedre rustet til utfordringene den får i svømmeopplæringen. Å være svømmedyktig kan deles inn i syv kategorier som skal settes sammen til en helhet. Falle (hoppe/stupe) uti dypt vann, 100 meter på mage og rygg, flyte mage og rygg, dykke og ta seg opp på land. Om læreren i svømmeundervisningen har lagt mer vekt på å flyte på rygg enn på mage, kan dette ha betydning for mestringsgrad av de ulike kategoriene i svømmedyktighets testen.

Kvalitativ metode er passende når man er ute etter myke fakta igjennom tekst, lydopptak og samtale, og kjennetegnes av at gjennomføringen av undersøkelsen er mer åpen og fleksibel. I en kvalitativ undersøkelse går man dypere inn i tema, man er ute etter fylligere svar på det fenomenet man undersøker og prøver å forstå og beskrive fenomenet (Jacobsen, 2015). Resultatene i forbindelse med kvalitative studier presenteres ofte i form av sitater eller lenger historiefortellinger som i narrativ metode. Metoden egner seg derfor godt hvis man skal undersøke temaer som ikke er forsket på så mye fra før (Johannessen et al., 2016). Det kan forklares med at man bruker kvalitativ

metode til å si noe om informantenes sosiale mønstre i en avgrenset kontekst (Johannessen et al., 2016).

I kvantitative metode har man som regel et større utvalg og derfor et større datamateriale. Kvantitativ metode er mer opptatt av årsakssammenhenger, enn i kvalitativ metode der man skal prøve å forstå og beskrive det fenomenet man studerer (Johannessen et al., 2016). I kvantitativ metode er man ute etter målbare data som man kan analysere statistisk (Jacobsen, 2015). Spørreskjema og eksperimenter er eksempler på kvantitative metoder.

5.2 Metodetriangulering

I oppgaven er det valgt å gjennomføre metodetriangulering fordi begrepet svømmedyktighet er så komplekst og flere metoder er valgt for å svare på problemstillingen. Svømmedyktighetstesten kan si noe om elevene er svømmedyktig eller ikke, men ikke hva elevene har gjort for å bli det.

Metodetriangulering er et faguttrykk når man velger å bruke når mer enn en metode i en undersøkelse er benyttet (Dalland & Keeping, 2020). Tanken er at de ulike metode skal utfylle hverandre. Det er ikke noen metode som er bedre enn andre, men at alle metoder har styrker og svakheter (Jacobsen, 2015) For eksempel vil en svømmedyktighetstest passe bedre til å måle elevenes svømmedyktighet og spørreskjema passe bedre til å si noe om elevenes tidligere erfaringer, derfor kan svømmedyktighetstesten egne seg bedre i en situasjon og spørreskjema i en annen.

Grønmo (2004) sier at «kombinasjoner av kvalitative og kvantitative data bidra til en mer samlet og helhetlig forståelse av de samfunnsforholdene som studeres» (Grønmo, 2004, s. 11). Blant annet kan kunnskapen fra kvalitative metoder utvikle ny kunnskap og hjelpe forskeren å forstå hvordan fenomenet henger sammen (Jacobsen, 2015). Selv om de ulike metode representerer ulike kunnskapssyn, virkelighetsoppfatninger og forskningsstrategier (Røykenes, 2009) og at kombinasjon av metoder er mer tidkrevende undersøkelse (Jacobsen, 2015). Kan en godt designet studie være med å gi et mer utfyllende svar på problemstillingen. (Karla A. Henderson, 1999).

5.3 Forskningsdesign

Jeg har valgt å bruke både kvalitativ og kvantitativ metode, kvalitativt gjennom observasjon og intervju og kvantitativt gjennom spørreskjema og to svømmedyktighetstester. Problemstillingen vil ved hjelp av metodetriangulering belyse av ulike kvantitative og kvalitative metoder. Alle datasettene har en betydning for å kunne si noe om hva som kjennetegner elever som er svømmedyktige. Svømmedyktighetstestene er der for å måle om elev er svømmedyktig etter

kompetansemålet. Spørreskjema skal ta for seg elevenes tidligere erfaringer med svømming og hvor mye elevene oppsøker basseng eller andre svømmemuligheter på fritiden. Observasjonen er også for å se på hva elevene mestrer eller eventuelt ikke mestrer i vannet og intervjuet er for å få fram lærerens tanker om tema.

Det som kjennetegner Casedesign studier, er at det er avgrenset oppmerksomhet mot en case hvor man prøver å gi en så tydelig beskrivelse av fenomenet som mulig, som i mitt tilfelle er hva som kjennetegner de svømmedyktige elevene. Det er vanlig at casedesign foregår gjennom flere datainnsamlinger, med det er viktig at disse er tids- og stedsavhengige (Johannessen et al., 2016, s. 80). Det er ingen fasit over hvordan man gjennomfører et casedesign (Johannessen et al., 2016).

Casedesign passer i min oppgave siden jeg har tenkt å inkludere to ulike tilnærminger.

Jeg har valgt et enkeltcasedesign med flere analyseenheter innenfor en avgrenset kontekst.

Hensikten for valget er å prøve å finne svar på hva som kjennetegner de svømmedyktige elevene, kanskje er mulig å finne fellestrekk, poenger, konsistente og inkonsistente funn i datamaterialet og da kunne sammenligne disse. Om undersøkelsen hadde hatt flere analyseenheter hadde det åpnet opp for at resultatene kan innlemmes mer i kvantitative analyser og settes opp i tabeller (Johannessen et al., 2016).

5.4 Utvalg

Ifølge undersøkelsen til Ipsos (2013,2021) er det 4. klassetrinn i skolen som har mest svømmeundervisning (Ipsos, 2013, 2021). I denne oppgave er det derfor valgt å gjennomføre undersøkelsen på 4. klassetrinn. Dette fordi dette er det klassetrinnet med mest svømmeundervisning, og jobber opp mot kompetansemålet om svømmedyktighet. Flest skoler som lykkes med å nå kompetansemålet om svømmedyktighet finner vi i Nord- og Midt-Norge (Waagene et al., 2018). Siden denne undersøkelsen skal se på hva som kjennetegner svømmedyktige elever, ble det interessant å gjennomføre undersøkelsen i en skole i dette området. Deltakerne blir elever på 4. klassetrinn av begge kjønn fra Nordland fylke.

5.5 Rekruttering

Før rekrutteringsprosessen kunne starte, måtte det sende prosjektet inn til NSD. NSD godkjente meldeskjema og dermed vurderte at prosjektet hadde en lav ulempe for personvern, så lenge det gjennomføres i tråd med meldeskjema. Prosjektet inneholder ulike informasjonsskriv lærer og foresatte i tillegg til et forenklet informasjonsskriv til elevene.

I rekrutteringsprosessen ble 9 skoler kontaktet, 6 på epost og 3 på telefon. 1 av 9 skoler sa ja til å bli med i undersøkelsen. Først ble rektorer ved fire skoler i ulike kommuner kontaktet på epost, videre sendte jeg en ny epost til undervisningsinspektøren ved noen av skolene. Epostene til rektorene ved skolene ble funnet på de ulike kommunene sine nettsider, der sto det også eposten til noen av undervisningsinspektørene ved skolene.

Etter at skolen hadde sagt ja til å delta forskningsprosjektet, blir det før oppstart avtalt et møte med læreren som hadde ansvaret for svømmeundervisning. Det ble delt ut samtykkeskjema til lærere og drøftet eventuelle spørsmål læreren hadde om prosjektet og satt oppstarts dato for datainnsamlingen. Læreren fikk utdelt informasjonsskriv til foresatte og elev som læreren delte ut og elevene tok med hjem. Ved start av datainnsamling hadde syv elever og deres foresatte samtykket til å delta i prosjektet og test 1 kunne starte. Ved neste undervisningsøkt hadde totalt 12 elever og deres foresatte samtykket til å delta i prosjektet.

Rekrutteringen av skoler til undersøkelsen var en utfordring. Noen svarte på forespørselen som ble sendt ut, andre ikke. Noen skoler valgte å takke nei av ulike årsaker, som kapasitet på skolen, smittetrykk og «outsourcing» av svømmeundervisningen, som gjorde det vanskeligere å kontakte ansvarlige for undervisningen og foresatte til elevene. Noen kommuner hadde begrenset kontaktinformasjon på deres nettsider som gjorde det vanskelig å kontakte annen personer enn rektor på skolen. Skolen jeg fikk tilgang på, måtte jeg kontakte to ganger for å få svar, først rektor, så undervisningsinspektør, som igjen satte meg i kontakt med en lærer som hadde ansvaret for svømmeundervisningen. Slik at jeg fikk kontaktet foreldre til elevene i undersøkelsen.

5.6 Forskerrollen

I forskerrollen handler det om å prøve å være så objektiv som mulig, men valgene man gjør i en undersøkelse blir påvirket av hvem man er og hvilken forhistorie, holdninger og kunnskaper man selv har som forsker (Dalland & Keeping, 2020). Det er viktig at man er klar over hvilke førforståelser man har som person, da disse påvirker hvordan dataene blir analysert og tolket (Dalland & Keeping, 2020).

Jeg har tidligere drevet med svømming som idrett og gjennom svømmeklubben tatt trenerkurs, interessen for tema elevers svømmedyktighet kommer nok fra min tidligere bakgrunn i svømmemiljøet, men også fra min bachelor oppgave hvor jeg skrev om svømmeferdigheter blant ungdommer med minoritetsbakgrunn. Forkunnskaper innenfor tema trenger ikke være negativt så lenge den gjøres innlysende og man som forsker diskuterer betydning av kunnskapen. Min

bakgrunn som innen svømmemiljøet kan hjelpe med å gjenkjenne ulike svømmeteknikker, hva elevene mestrer i vannet og hva de sliter med å gjennomføre. Det at jeg har kunnskaper om hva som skal til for at eleven mestrer ulike utfordringer i vannet ser jeg på en styrke når jeg skal diskutere årsaker i diskusjonen. Fagkunnskapen hjelper også for å forstå hvordan læreren tenker når han planlegger og gjennomfører undervisningen.

I undersøkelsen har jeg resultater som baserer seg på kvantitative og kvalitative data. Når jeg i undersøkelsen bruker intervju og observasjon brukes jeg meg selv og min førforståelse påvirker hvordan dataene blir analyserer og tolket (Dalland & Keeping, 2020). Som observatør ønsket jeg å ha minst mulig påvirkning på undervisningen samtidig som jeg ønsket å få med meg mest mulig av den. Det ble derfor naturlig å plassere meg ved siden av det største bassenget slik at jeg god oversikt over der mesteparten av undervisningen foregikk og synsvinkel på begge bassengene.

5.7 Validitet

Validitet handler om hvor godt dataene fra undersøkelsen representerer det fenomenet som blir undersøkt (Grønmo, 2004; Johannessen et al., 2016). Forholdet mellom fenomenet som undersøkes og datamaterialet kalles begrepsvaliditet (Grønmo, 2004). Testene i oppgaven vil ha høy validitet, fordi testene er tydelig definert og representerer data som jeg er ute etter i problemstillingen. De andre data i undersøkelsen vil også ha høy validitet fordi de også sier noe om fenomenet, men de er ikke like konkrete som testene.

5.8 Reliabilitet

Reliabilitet handler om hvor pålitelig datamaterialet i undersøkelsen er (Grønmo, 2004). Som igjen er knyttet opp mot hvilke data som blir benyttet og hvordan data samles inn og blir bearbeidet (Johannessen et al., 2016). Undersøkelsens reliabilitet kan testes ved at man gjentar undersøkelsen og jo mer resultatene ligner den andre undersøkelsen jo høyere reliabilitet har den (Johannessen et al., 2016). Siden denne undersøkelsen er systematisert undersøkelsen både i observasjonen skjema, testene, spørreskjema og gjennom guiden til intervjuet vil reliabiliteten være høyere enn om jeg valgte å gjennomføre undersøkelsen mer kvalitativt, siden da er undersøkelsen mer åpne for tolkninger og meninger. Siden denne undersøkelsen er samfunnsforskning og samfunnet utvikler seg hele tiden, vil reliabilitet bli svekket mer og mer over tid.

6 Gjennomføring av undersøkelsen

Undersøkelsen ble gjennomført på syv undervisningsøkter på totalt 10,5 time. Hver økt ble startet med elevene ved skolen før de gikk til svømmehallen. Hele gjennomføringen av undersøkelsen har vært preget av at det har pågått en pandemi. Underveis har det vært lærere, elever som har vært syke og ikke kunne deltatt på svømmeundervisningen. Dette spesielt i gjennomføringen av test 2 hvor svømmeundervisningen på 3. og 4. klassetrinn ble gjennomført samtidig, fordi det var så mange lærere og elever som var smittet og syke.

Før datainnsamlingen kunne starte var jeg avhengig av å skaffe forsøkspersoner og innhente samtykke. Først gjennom meldeskjema til NSD, så skole, lærer, foresatt og elev. Når dette var i orden startet datainnsamlingen med svømmedyktighetstest og spørreskjemaene ble sendt ut samme dag.

Det var 7 jenter og 5 gutter som samtykket til å delta i undersøkelsen. 11 av 12 elever i undersøkelsen gjennomførte test 1. Intervjuet med lærer ble gjennomført etter undervisnings økt 2 og test 1 var fullført. Observasjonen varte i tre svømmeøkter etter test dag 2 i perioden 30.11.21-25.01.22. Etter dette ble test 2 gjennomført over to undervisningsøkter.

Testingen tok mye tid, men det har vært nødvendig med to ulike tester og fire testdager for å få testet alle elevene i undersøkelsen. En elev ble ekskludert fra all testingen av etiske hensyn.

6.1 Svømmedyktighetstest, Test 1

Elevene skulle etter planen ha to forsøk på å fullføre svømmedyktighetstesten, dette ble endret underveis i undersøkelsen og elevene fikk et forsøk til å gjennomføre kompetansemålet om svømmedyktighet før observasjonen startet. Gjennomføringen av test 1 har tatt utgangspunkt i eksempelet til som ligger på svommedyktig.no av Norges svømmeforbund (MHFA & HVL).

Testen gjennomføres fortløpende uten pauser, all hvile underveis i testen må gjennomføres flytende. Tester er over når eleven har fullført alle elementene i testen, om eleven gir seg, eller av andre grunner stopper opp og ikke fullført testen. Testene vil gjennomføres ved at elevene starter på den dype enden av bassenget, hvor elevene skal hoppe/stupe i dypt vann, svømme 100 meter på mage, underveis dykke ned og hente en gjenstand midt i bassenget på 1,7 meters dybde. Stoppe og kvile/flyte i 3 minutter hvor man veksler fra mage mellom rygg. Så svømme 100 meter på rygg og ta seg opp på land. Tar man i kanten, banetauet eller setter beina i bunnen er testen over.

Testingen vil bli gjennomført i 1 bane innendørs i bassenget samtidig som den vanlige svømmeundervisningen til elevene pågår i de resterende svømmebanene. Hver test vil ta 0-7 minutter å gjennomføre utfra hvor mye av testen elevene klarer å gjennomføre. Hver test vil bli gjennomført 1 og 1 i egen svømmebane adskilt med banetau fra undervisningen. Hvis det ikke er tid til å gjennomføre alle testene på eleven i samme klasse på en dag vil de resterende elevens tester bli gjennomført i neste undervisningstime til elevene.

Før testene vil eleven informert om testen og som et sikkerhets tiltak vil elevene bli spurt om de føler seg komfortabel med å svømme å den dype enden av bassenget. Er de ikke det, vil testen starte på den grunne delen av bassenget og eleven vil ikke få godkjent «water entry», men vil få mulighet til å gjennomføre de andre elementene i testen.

Ny svømmedyktighetstest, Test 2

Etter gjennomføringen av den vanlige svømmedyktighetstesten og underveis i observasjonen. Ble det valgt å endre på testens innhold fordi testen var for vanskelig og ikke ga nok informasjon om alle deelementer i svømmedyktighet. Testen var så å si det samme, med kunne gjennomføres med stop, men uten pauser. For eksempel dersom eleven ikke klarte å svømme hele distansen på mage, fikk man gå videre i testen og derfor også kunne testes i å dykke, flyte på mage, rygg og svømme på rygg.

6.2 Spørreskjema

Informasjonen jeg innhenter fra spørreskjema er i hovedsak bakgrunnsinformasjon om eleven. Det er valgt å ta i bruk spørreskjema for å kunne se på de tidligere erfaringen elevene har i vannet. Forsknings viser at elever som får tidlig erfaringer med vann og svømming har en større mulighet til å nå kompetansemålet i svømming etter 4.årstrinn (Ipsos, 2013). Mitt spørreskjema tar blant annet for seg om elevene er medlem i svømmeklubb, har deltatt på babysvømming, hvor mye de er i bassenget på fritiden, hvordan de opplever ulike oppgaver i vannet og hvor tidlig de klarte å svømme 25 meter.

Utvikling av spørreskjema

Noen av spørsmålene i min undersøkelse er basert og hentet fra undersøkelsen til IPSOS og Norges svømmeforbund 2013 (Ipsos, 2013). Denne fordi jeg mener mange av spørsmålene er relevante også for min undersøkelse og at jeg ville ha primærdata for mitt utvalg. Jeg har også tatt utgangspunkt i spørreskjema «kan du svømme» som ble utarbeidet i forbindelse med svømmeferdigheter til barn av Høgskolen i Vestfold, se vedlegg 1. Vedlegget er noe av bakgrunnen

til spørsmålene om elevenes oppfatning av oppgaver i vannet og gjennomføringen av den strukturerte observasjonen.

6.3 Observasjon

Grunnlaget for å ha observasjon er først og fremst for å observere hvordan elevene erfarer og mestrer aktiviteter i vannet, videre for å se på hvordan undervisningen er lagt opp og hva som blir øvet på og gjennomført. Observasjonen hadde høy strukturering noe som betydde at den hadde en lukket tilnærming hvor det var bestemt hva som skulle observeres før observasjonen. I denne undersøkelsen gir observasjonen meg mulighet til å se hvordan elevene handler, samhandler i bassenget i tillegg til hvordan elevene forholder seg til det fysiske miljøet. I spørreskjema vil elevene ha mulighet til å vurdere sin egen evne i forhold til egenskaper i vannet, i observasjonsmalen blir disse egenskapene i vannet vurdert. Observasjonsmalen samsvare med spørsmål 12-26 i spørreskjema på disse kategoriene vil elevene få en score fra 1-4 ut fra hvor godt de mestrer de ulike egenskapene i vannet igjennom svømmeundervisningen. Selv om observasjonen vil ha høy strukturering vil det være rom for enkeltstående observasjoner underveis. Foreksempell Elev 10 var god til å flyte og hvile i vannet, eller Elev 1 får ikke til å flyte på mage fordi hun ikke ligger rett i vannet, hode stikker opp som gjør at føttene synker. Andre ting som vil strukturert bli observert er, undervisning, basseng tid, tid pr øvelse, hvilke øvelser som gjennomføres, mål for økten, hvordan læreren er i undervisningen og hvor lærerne er i undervisningen.

6.4 Intervju

Det er gjennomført et intervju på en av lærerne med ansvar for svømmeundervisningen. Intervjuet i undersøkelsen er gjennomført for å kunne forstå hvordan svømmeundervisningen ved denne skolen planlegges og gjennomføres og for å kunne sammenstille bakgrunnsinformasjon. Dette sammenlignes med resultatene som framkommer i tester og observasjon. Informasjonen fra intervjuet blir brukt som bakgrunnsinformasjon for å få en dypere forståelse av tema og for å kunne gi bedre grunnlag for å kunne svare på problemstillingen. Ifølge Jakobsen 2015 kan kvalitativ kunnskap brukes til å avklare tema (Jakobsen, 2015).

Intervjuet var semi strukturert, med en intervjuguide som utgangspunkt som ligger i vedlegg 8. Hovedtematikken i intervjuguiden var å få bakgrunnsinformasjon om svømmeundervisningen og få lærerens tanker om planlegging og gjennomføring av svømmeundervisningen. Disse ble valgt fordi

hvordan læreres kompetanse, hvordan undervisningen er lagt opp og gjennomført, har noe å si for hva elevens utvikling av ferdigheter i vannet.

Johannessen (2016) sier man bruker en til en intervjuer når vi ønsker fyldig og detaljerte beskrivelser av fenomenet og når det er mange temaer som skal diskuteres (Johannessen et al., 2016). Intervjuene vil bli brukt for å få informasjon om kompetanse, planleggingen og organiseringen av svømmeundervisningen. Det ble benyttet lydopptak for å transkribere intervjuet.

6.5 Etikk

Som forsker er det viktig i en undersøkelse å ta hensyn til etiske betraktninger som man i et forskningsprosjekt er forpliktet til. Ifølge Ruyter (2003) er forskningsetikk ment som en beskyttelse for enkeltpersoner og samfunnet (Ruyter, 2003). Siden denne undersøkelsen gjennomføres på elever som ikke har myndighet eller juridisk evne til å gi sitt samtykke, stilles det flere krav til de etiske retningslinjene i hvordan man gjennomfører undersøkelsen. Det er viktig at man som forsker tenker over sikkerheten til deltageren, nytte opp mot risiko med forskningen, og behandling av data og personopplysninger. I undersøkelsen er det tatt hensyn til elevene ved at det er eget forenklet informasjonsskriv, elevens samtykke med foresattes samtykke og at elever ved dårlige svømmeferdigheter blir ekskludert fra å delta i undersøkelsen. Prosjektet er også kontrollert av NSD som en 3. part for å forsikre at de etiske hensynene blir fulgt igjennom meldeskjema.

Det stilles krav til at jeg som forsker gjennomfører lignende forskning på personer som kan gi sitt eget samtykke om det har sammenlignbar overføringsverdi (Ruyter, 2003). Kompetansemålet om svømmedyktighet er laget for elever etter 4. klassetrinn i skolen. Det vil derfor ikke ha samme overføringsverdi og gjøre liknende undersøkelser på voksne. Det er ifølge Medbø og Søbstad (2018) å ha forsøkspersoner som er egnet for den undersøkelsen man skal gjennomføre (Medbø & Søbstad, 2018). Voksne mennesker har blant annet helt annen fysiske egenskaper enn et barn på 9-10 år. Risikoen ved å gjennomføre undersøkelsen vil ha svært lav risiko og nytten av undersøkelsen kan gi viktig informasjon som kan bidra til at flere elever blir svømmedyktig i framtiden.

6.6 Analyse

En bra analyse bytter mellom å tolke og analysere datagrunnlaget (Dalland & Keeping, 2020). For å holde oversikten er det viktig at man som forsker tenker over hva dataene betyr og hvor viktige de er. I analysen undersøkelsen er det deler av dataene sett på som bakgrunnsinformasjon, dette er informasjon som planlegging og gjennomføring av undervisningen, elevs tidligere erfaringer i

vann, lærerens kompetanse som blir innhentet i hovedsak ble innhentet fra intervju og spørreskjema. Dataene fra observasjonen og testene tar for seg det elevene kan gjennomføre i vannet i løpet av undersøkelsen.

Analysen i oppgavene var fortløpende så snart spørreskjema, intervju, observasjon eller testene ble gjennomført. Det vil si at resultatene fra spørreskjema, test 1 og intervjuet var klart lenge før observasjonen og test 2. For å kunne sammenligne det elevene hadde svart i spørreskjema og de andre resultatene, ble elevene gitt et kodenavn og all data på elevene ble lagt inn under denne koden. Resultatene fra observasjon, spørreskjema og svømmedyktighetstestene ble analysert i Microsoft Excel og programmet ble brukt til å lage tabeller og figurer. I figurene er kodenavnet byttet ut med elev 1-12.

Datagrunnlaget i undersøkelsen er i hovedsak kvantitativ som gjør det lettere å analysere fordi det er tall og ikke ord som skal tolkes. Dataene fra intervjuet tok noe lengre å analysere, fordi intervjuet hadde åpne svar. Svarene fra intervjuet ble transkribert, delte inn i forskjellige kategorier fra informasjon om gjennomføringen av svømmeundervisningen på skolen, informasjon om lærere, planlegging og gjennomføring av undervisningen og lagt inn under en av kategoriene. Etter hver økt ble det skrevet logg i tillegg til å føre observasjonsmalen underveis. Dette for å ta med hendelser underveis i undervisningen og for å ha en huskeliste for hva undervisningstema var hvordan undervisningsøkten den ble gjennomført.

7 Resultater

I dette kapitlet presenteres bakgrunnsvariablene først. Senere i kapitlet presenteres de mest sentrale resultatene fra observasjon og test 1 og 2.

7.1 Bakgrunnsinformasjon basert på et enkelt-intervju, spørreskjema og observasjon

I hver undervisningstime var det to lærere til stede, en lærer med mer ansvar for det faglige og en lærer som hjelper til. Lærerne virker til å kjenne elevene godt, en lærer er på land og en lærer er i vannet. De gir tydelig instruksjoner, som hjelper elevene til å forstå hvordan de skal gjennomføre øvelsene i undervisning ingen. Underveis i øvelsene gir de ikke så mye tilbakemeldinger, men er gode på å motivere elevene til å gjennomføre øvelsene. Lærerne tilpasser undervisningen godt etter elevenes ulike nivå på svømmeferdighetene og elevene får mulighet til og opplever både utfordringer og mestring i alle observasjonsøktene. Mye av svømmeundervisningen i vannet gikk ut på at elevene fikk prøve og feile og-, hvor læreren kom med veiledning på hvordan elevene kunne løse oppgaven i vannet bedre. I tillegg ble det gjennomført stasjonsundervisning en gang gjennom observasjonen. Her oppsto det litt kø siden det var for få stasjoner i forhold til antall elever, noe som skapte kø og inaktivitet på enkelte elever.

Elevene bruker i gjennomsnitt 11 minutter og 48 sekunder fra å gå fra skolen til første elev er i bassenget. Dette varierer fra 10-14 minutter i observasjonsperioden. Undervisningen starter i det minste bassenget, mens elevene ventet på alle elevene skal gjøre seg ferdig i garderoben, dette tar i gjennomsnitt 11 minutter og 12 sekunder. Dette betyr at 23(25,5%) minutter av undervisningen går bort for å komme seg til bassenget og bytte om til svømmetøy. Elevene som er raske i garderoben får muligheten til å tilbringe mye av denne tiden i vannet.

Den styrte undervisningen hadde en varighet på gjennomsnitt i 37 minutter og 36 sekunder. Frilek på slutten av timen varierer ut fra hvor lenge undervisningen varte, men det er alt fra 5 minutter til hele undervisningen med fri lek, når det var juleavslutning. Skolen i undersøkelsen har tidfestet svømmeundervisningen 1,5 time annenhver uke fra 1-7 klassetrinn. Ungdomskolen har svømming i en mer intensiv tidsperiode 1-2 ganger i året, for å forsøke å kompetansemålene i svømmeundervisningen. Pandemien har ikke påvirket svømmeundervisningen i skolen i stor grad, kun de syv ukene det var obligatorisk hjemmeskole på landsbasis. I etterkant av disse syv ukene gjennomførte skolen svømmeundervisningen med noen restriksjoner, blant annet ble utstyret som

ligger i svømmehallen ikke tatt i bruk av smittevern hensyn. Med spørreskjema tyder det på at det har vært vanskeligere for elevene å besøke bassenget på fritiden. Pandemien har ført til at 7 av 10 elever har besøk svømmehallen mindre enn det de vanligvis gjør. 3 av 10 elever mener at pandemien ikke har hatt noen innvirkning på hvor mye de har besøkt svømmehallen det siste året. Skolen har tilgang på mye utstyr og i undervisningen ble det tatt i bruk, dykkeringer/pinner, livredningsdukke, svømmebrett, ringer til å svømme igjennom, svømmeføtter, baller, kjebler for å sprute vann med og flyteegg. Skolen hadde tilgjengelig noen svømmebriller, men elevene måtte still med dette selv på grunn av smittevern hensyn.

Lærerne som styrer svømmeundervisningen, må ha gjennomført et obligatorisk årlig livredningskurs gjennom instruktører/personell med autorisasjon for å gjennomføre kurset. Noen av lærerne har også vært på kurs for gjennomføring av utesvømming og internt kurs av en erfaren svømmelærer hvor lærerne får konkrete eksempler på hvordan de kan gjennomføre svømmeundervisningen. Det interne kurset er ikke obligatorisk.

Den undervisnings ansvarlige læreren i undersøkelsen har i hovedsak svømmeundervisning fra 1-7 klassetrinn, ut fra hvilket klassetrinn han selv underviser utenom svømmeundervisningen. I tillegg har han også gjennomført svømmeøkter på ungdomskolen. Læreren ble svømmelærer litt tilfeldig, *«Jeg tror egentlig det er veldig tilfeldig, hadde en 1. klasse sammen med en annen lærer og hun hadde ikke mulighet til å ta livredningsprøven, så da sa jeg at jeg kunne gjerne kunne ta kurset. Siden da har jeg egentlig hatt svømmeundervisningen».*

Læreren har hatt svømming i 7 år, på flere klassetrinn, fordi det er litt mangel på lærere som ønsker å gjennomføre livredningskurs. Læreren har ingen formell kompetanse for faget kroppsøving, men er ferdigutdannet lærer. Læreren har gjennomført livredningskurs og skolens eget kurs for hvordan de kan gjennomføre svømmeundervisningen.

Læreren tanker rundt planlegging og gjennomføring av undervisning

Læreren mener at det viktigste med svømmeundervisningen at elevene utvikler seg til å bli trygge i vann og at de kan svømme 25 meter. Ifølge Læreren er mye da gjort i forhold til elevenes videre læring og utvikling av ferdigheter i vannet når de mestrer disse to elementene.

Leken står sentralt når læreren planlegger og gjennomfører undervisningen. *«... både styrt lek og fri lek prøver jeg å vektlegge sånn 50/50, at det er god tid for ungene og få utfolde seg fritt, gjøre det de vil, utforsk bassenget, med enkelte regler selvfølgelig».*

Kompetansemålet om svømmedyktighet etter 4.trinn ligger i bakhodet og læreren periodiserer undervisningen slik at eleven får samme tema to-tre svømmeundervisninger på rad. Læreren kjører sekvenser med dykking og flyting over en lengre periode, hvor målet er å gå litt i dybden og at elevene får øvd del-elementene før de bytter tema.

Læreren synes det er lettere å tilpasse undervisningen i svømming enn i andre teoretiske fag, fordi elevene som er trygge i vann, aktiviserer seg selv. Elevene som er trygge i vann får oppgaver og utfordringer i vannet og så gjennomfører de dem. De fleste i elevene har fått erfaringer med vann i tidlig alder, 10 av 10 elever har hatt barnehagesvømming og 3 av 10 har hatt baby svømming i tillegg til barnehagesvømmingen.

«Jeg synes faktisk det er mye lettere å tilpasse undervisningen i svømming enn andre teoretiske fag. Fordi at de som i utgangspunktet er trygge i vann, slapper litt mer av og de aktiviserer seg selv. De får en oppgave, også gjør de den. Så kan jeg bruke tiden på de som sliter med svømming også har man likevel et øye med de andre. Jeg synes det går veldig fint å tilpasse svømmeundervisningen, det har litt med at vi er to lærere på maksimalt 15 elever.»

Mye av undervisningen er felles med ulik vanskelighetsgrad, som gjør at undervisningen er tilpasset alle. De gjør også unntak for noen elever om forskjellene på svømmeferdigheter blir for store.

«Det er litt forskjellig, litt ut fra hvilken klasse jeg har, litt ut ifra elevgruppen. Noen ganger kan de aller fleste, eller egentlig alle være med på stasjons undervisning. Vi kjører en gruppe på grunnvatnet, ei på litt dypere vann med plate eller flyte egg også ei gruppe der alle elevene kan stå på bunnen. Men av og til er det noen som er veldig utrygg og vi må gjøre egne tilpasninger. Det kan være unge som har vært lite i vann, elever som er tilflyttet fra andre land som ikke har erfaring med svømming i det hele tatt, da må man kjøre egne opplegg på de i starten.»

Læreren gjennomfører ikke ekstra tiltak i form av ekstra svømmetimer for svake elever i faget, men bruker undervisningstiden til å effektivisere svømmeundervisningen. Når noen elever får frilek, øver elevene med svake svømmeferdigheter videre på å bli trygge i vann på.

«Det har vært eller vi prøver å intensivere den opplæringen vi har, når de andre elevene har frilek og er på dypa og herjer og leker, så søker jo de som er utrygg de ofte mot grunna og ofte må vi være på grunna for at de ikke er svømmedyktig. Og da bruker vi ofte den frilektiden til å øv spesifikk på de som er utrygg i vannet. Det har egentlig fungert bra og fordi det som er, men svømming er at de gjerne vil lære seg å svømme og delta i leken med de andre. De vil hoppe fra stupebrettet og leke på dypa, så det er en fin motivasjon å holde på.»

Læreren mener at Kompetansemålet om svømmedyktighet er et styrende og ambisiøst mål som ikke er laget for alle elever. Læreren synes kanskje kompetansemålet om svømmedyktighet passer bedre etter 7. klassetrinn for da har alle elevene hatt svømmeundervisning i 7 år og har de bedre forutsetninger til å klare kompetansemålet om svømmedyktighet. Læreren synes det er synd at det er et kompetansemål hvor mange elever ikke vil ha en sjans til nå.

«Ja Mye kan sies om dette kompetansemålet. Det var jo litt som et sjokk når dette kom, da vi ble presentert kompetansemålet for første gang, oi det her blir vanskelig. Det har vi egentlig sett at det er jo et kompetansemål som rett ut ikke er laget for alle. Vi veit at ganske mange ikke vil nå kompetansemålet etter 4 årstrinn. Kanskje hadde det vært spennende å ha det etter 7. årstrinn, for da vil det være et kompetansemål som alle har forutsetninger for å kunne klare om de har gjennomført svømmeundervisning i 7 år. Men på 4. trinn synes jeg det er et ambisiøst mål og det kan være positivt og negativt. Ungene har noe å strekke seg etter og det gjør nok at man styrer undervisningen litt ut ifra det kompetansemålet. Som jeg sa ista man bryter det opp. Øver på å svømme en lengre distanse mage, av og til en lengre distanse på rygg, øve på å dykke, øve på å flyte, for å bryte opp kompetansemålet fordi det automatisk blir litt styrende. Men det er litt synd at man ser at så mange ikke vil ha sjans til å klare det. Jeg mener jo at et kompetansemål skal være overkommelig for nesten alle (75%), at nesten alle klarer det. Det er det ikke hær.

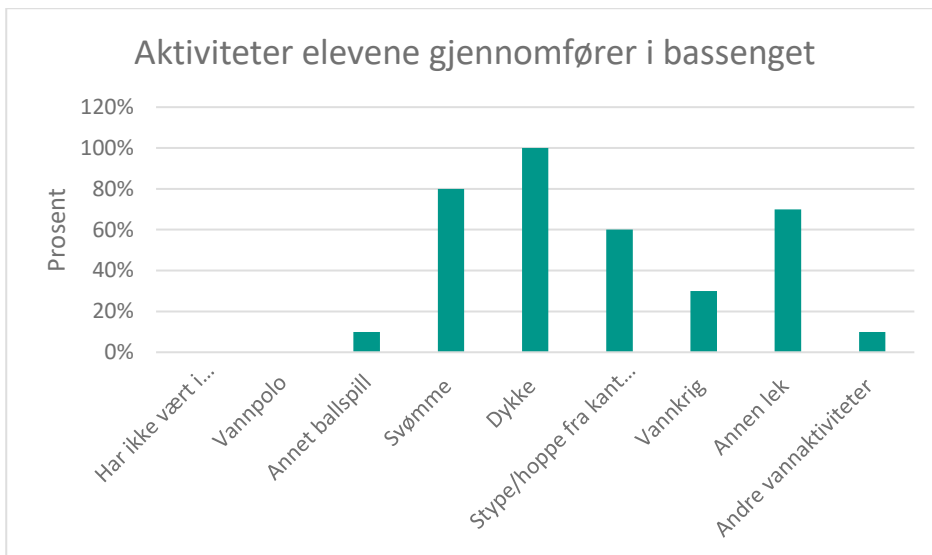
Kompetansemålet er litt for ambisiøst etter min smak.»

Spørreskjema

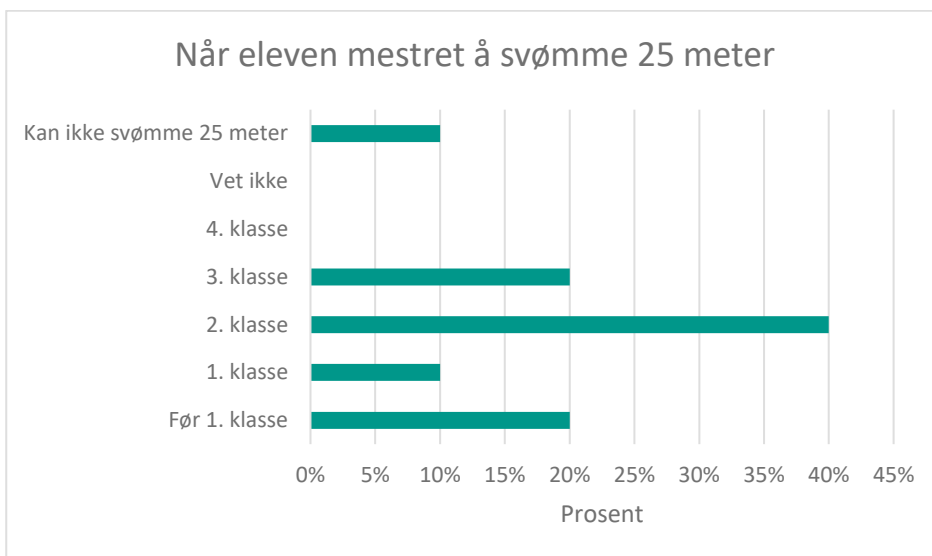
9 av 12 elever har utfylt hele spørreskjema, 1 elev har utfylt deler av skjema. Så har 10 elever som har utfylt informasjon om tidligere erfaringer med vann og 9 elever har utfylt hele og bedømt sine egne ferdigheter i vannet. 10 av 10 som utfylt spørreskjema har gjennomført barnehagesvømming, og 3 av disse har også gjennomført babysvømming som liten. Dykking er den mest populære vannaktiviteten og er et del-element alle elevene mestrer i testingen av svømmedyktighet. Elevene besøker svømmehallen oftest med foreldrene sine, men også med søsken og venner i samme alder. Det er en av elevene som ikke har vært i svømmehallen på fritiden. De svømmedyktige elevene lærer seg å svømme 25 meter før de starter på skolen. Siden de fleste elevene ikke kan svømme 25 meter før de starter på skolen og skolen har svømmeøkter annenhver uke er det ganske naturlig at mange av elevene lærer seg å svømme på skolen.

Andre resultater fra spørreskjema som tar for seg elevens egen oppfatning av hva de får til og hva som er ubehagelig å gjennomføre i vannet. Her er det flest elever som synes at det er litt ubehagelig, veldig ubehagelig, eller klarer ikke å flyte på mage eller puste mens man svømmer.

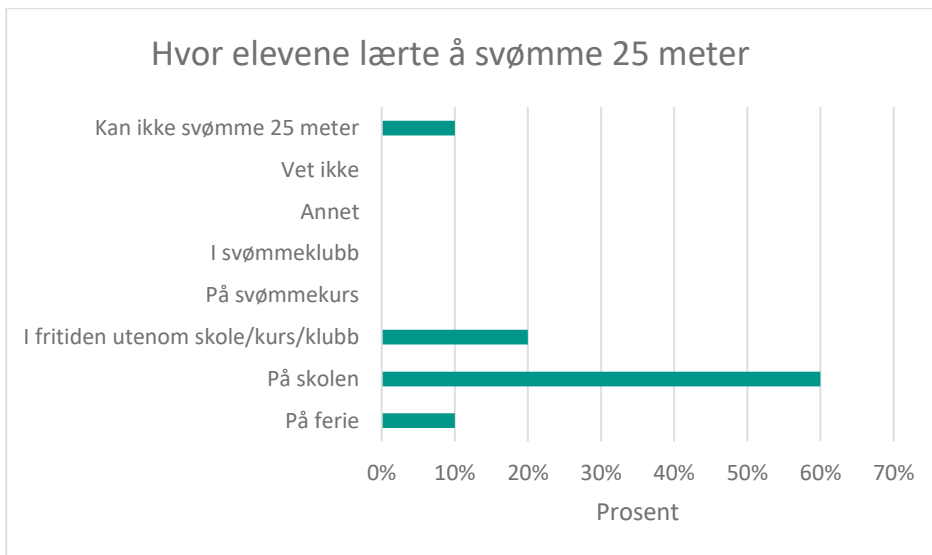
Figurene fra spørreskjema tar for seg hvilke aktiviteter elevene gjennomfører i bassenget, når de kunne ta seg frem 25 meter i vannet og hvor eleven lærte å svømme 25 meter.

Figur 1: Figuren viser hvilke aktiviteter elevene gjennomfører i vann når de besøker svømmehallen.

Figur 2: Figuren viser når eleven mestret å svømme 25 meter. De svømmedyktige elevene (10 og 11) mestret å svømme 25 meter før 1. klasse.

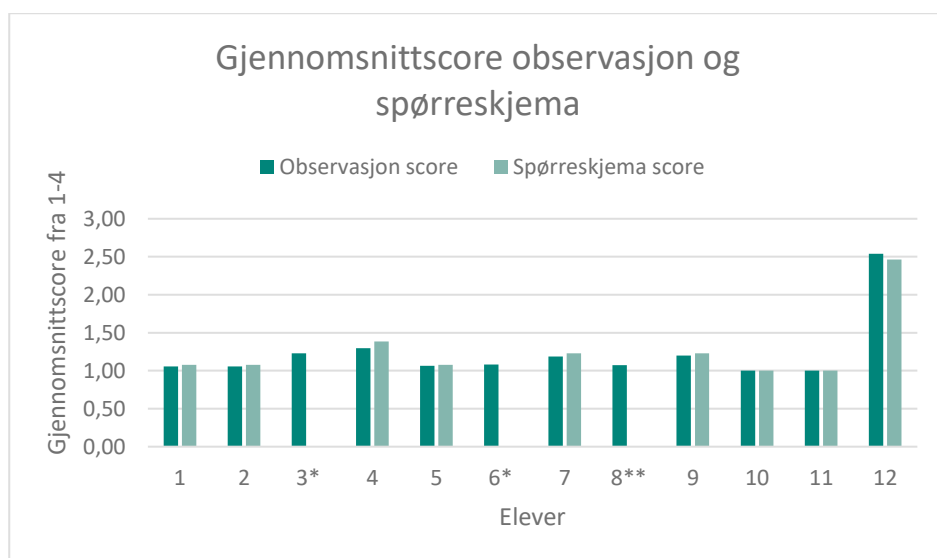

Figur 3: Figuren viser hvor elevene lærte å svømme 25 meter.

7.2 Observasjon

Det ble gjennomført fire testdager hvor elevene ble testet i svømmedyktighet og observert i gjennomføring av testen. I tillegg ble elevene observert en hall undervisnings økt etter testing og tre hele undervisningsøkter i perioden 09.11.21-25.01.22. Underveis i hver økt ble eleven bedømt etter kriterier i observasjonsmalen fra 1-4.

Observasjons økt 1 var etter testing og elevene øvde på vanntilvenning igjennom lek, i tillegg til å gjennomføre øvelser på å flyte på mage og rygg. Observasjons økt 2 øvde elevene seg på å hoppe og stupe fra kant, flyte på rygg, dykke og vanntilvenning. Øvelsene i økt 2 varierte i lengde fra 5-8 minutter og ble gjennomført på 26 minutter. Elevene hadde 16 minutter frilek. I observasjons økt 3 øvde elevene på å dykke, hoppe/stupe fra kant, svømme på mage og rygg, flyte, vanntilvenning. Observasjonsøkte 4 øvde elevene på å dykke, beinspark uten armtak og armtak uten beinspark.

Figur 4: Figuren viser score på gjennomføring av elementer i vann fra observasjons malen, og score fra spørreskjema hvor elevene bedømte egne ferdigheter i vannet. Elev 3* og 6* leverte ikke spørreskjema og elev 8** utfylte ikke hele skjema.

Svømmedyktig elever

Elev 10 og 11 var svømmedyktige etter definisjonen i kompetansemålet og blir betraktet som svømmedyktige elever. Begge elevene mestret alle utfordringene de fikk av læreren i vannet og søkte som regel etter nye utfordringer selv. Et av mange eksempel på dette er når de skulle øve seg på å dykke i svømmeundervisningen. Elevene skulle dykke etter ringer som var spredt ut over hele bassenget, elev 10 og 11 svømte med en gang på den dype enden av bassenget (3,4meter) og startet å dykke etter ringene som var der. Deres beste egenskap var at de var allsidige i vannet, de var gode til å flyte på mage og rygg, dykke og kunne ta seg fram både på mage og på ryggen. Dette var egenskaper som hjalp dem til å gjennomføre svømmedyktighetstesten, slik den er definert i kompetansemålet.

Under test 1 justerte elev 10 og 11 svømmefarten på 100 meter mage. Jeg observerte at begge var slitne og måtte justere svømmehastigheten for å spare på kreftene. Det så ut som elevene koblet inn et «sparegir» som gikk betydelig saktere, men som tok de fram i vannet på en mer energieffektiv måte slik at de kunne fortsette og ikke minst fullføre testen. Elevene var gode til å flyte, så flyte delen av testen ble nesten som en pause for dem og etter 3 minutter hvor de vekslet med å flyte på mage og rygg, var elevene så å si like utvilte som ved start av testen og hadde null problemer med å svømme 100 meter på rygg og ta seg opp på land.

Andre elever

Elev 1-9 var alle gode til å dykke, de klarte å dykke ned til 1.7 meter med uten problemer på test 2.

Elev 4 og 6 fikk ikke til å dykke på test 1, elev 6 hovedproblem var at han ikke var god nok til å svømme på mage og klarte ikke å ta seg frem til dykkedelen i test 1, elev 4 synes det var ubehagelig å ha hodet under vann uten å holde for nesen. Elev 1 og 2 hadde heller ingen problemer med å dykke ned på 3,4 meter som var bassengets maksdybde.

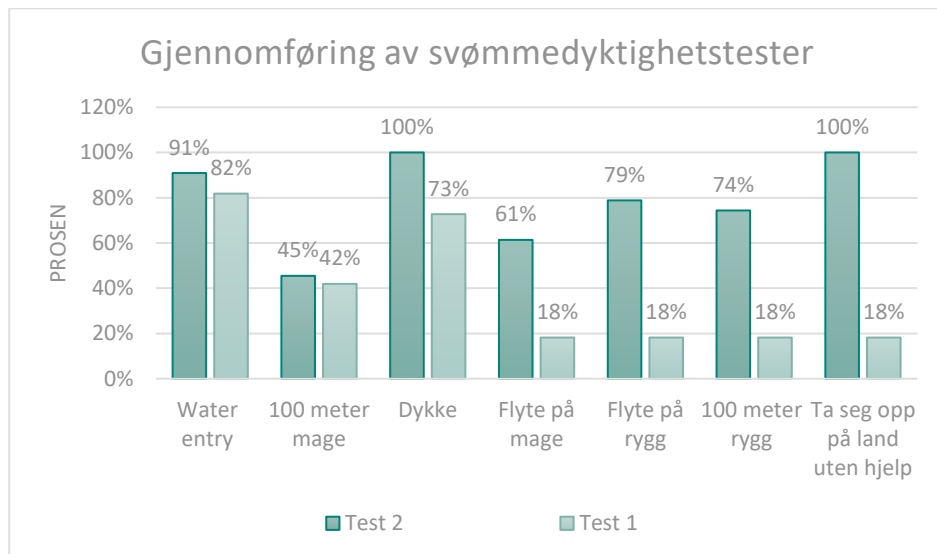
Elev 1 og 2 var veldig raske svømmere, men disse elevene ble fort slitne og klarte ikke spare på kreftene. Dette resulterte i at de stoppet opp og ingen av dem klarte å fullføre test 1.

Under selve undervisningen var det vanskelig å bedømme om elevene flinkere til å flyte på rygg og mage, men under testingen ble det veldig tydelig hvem som mestret hva. Elev 1-9 og 12 er dårligere til å flyte på mage enn de er til å flyte på rygg. Elev 1,2,5,6,7 og 12 får ikke til eller har vanskeligheter med å flyte på mage. Et problem flere elever slet med var at hode var for høyt oppe, noe som igjen fører til at beina synker når man skal flyte på mage. Dette kommer frem i figur 5 og tabell 1.

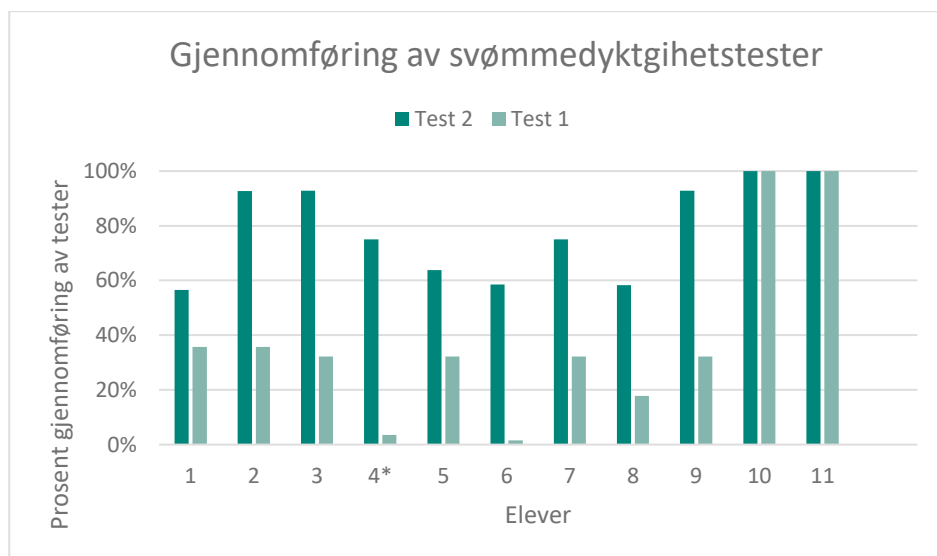
Elev 2-4,7 og 9 er like gode til å flyte på rygg som de svømmedyktige elevene. Elev 9 synes det var så avslappende å gjennomføre hundre meter på rygg i ny svømmedyktighetstest at hun la hendene bak hode og slappet av mens hun gjennomførte del-elementet 100 meter rygg.

I enkelte av undervisningstimer ga elev 5 og elev 12 tegn på at de synes det var kaldt i bassenget.

7.3 Svømmedyktighetstester

Figur 5: Figuren viser prosent gjennomføring av elev 1-11 gjennomføring av de syv del elementene i definisjonen om svømmedyktighet.

Figur 6: Figuren viser prosentandelen av testen elevene klarte å gjennomføre av de ulike testene.

Tabell 1	Svømmedyktighet		N		11	
	Total		Gutter		Jenter	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Svømmedyktig						
Ja	2	18 %	0	0 %	2	29 %
Nei	9	82 %	4	100 %	5	71 %
Hvor lang elevene kan svømme 100 meter mage						
0-24 m	1	9 %	1	25 %	0	0 %
25-49 m	6	55 %	2	50 %	2	29 %
50-74 m	2	18 %	1	25 %	3	43 %
75-100 m	2	18 %	0	0 %	2	29 %
Hvor langt elevene kan svømme 100 meter rygg						
0-24 m	1	9 %	1	25 %	0	0 %
25-49 m	3	27 %	1	25 %	2	29 %
50-99 m	0	0 %	0	0 %	0	0 %
100 m	7	64 %	2	50 %	5	71 %
Hvor lenge de kan flyte						
<1 min	3	27 %	2	50 %	1	14 %
1-2> min	1	9 %	0	0 %	1	14 %
2-3> min	0	0 %	0	0 %	0	0 %
3 min	7	64 %	2	50 %	5	71 %
Kan dykke fra overflaten å hente en gjenstand på 1,7 m dybde						
Ja	11	100 %	4	100 %	7	100 %
Nei	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Total	11	100 %	4	36 %	7	64 %

7.4 Oppsummering resultater

To elever er svømmedyktige etter kompetansemålet om svømmedyktighet. Elevene er de eneste som klarte å svømme over 50 meter på mage. I undervisningen mestret begge de utfordringene de fikk av læreren i vannet og søkte som regel etter nye utfordringer selv. Begge elevene var allsidige i vannet, de var gode til å flyte på mage og rygg, svømme på rygg og dykke. Under testingen var det tydelig at begge var slitene etter 100 meter mage, men siden de var gode til å flyte og kunne gjøre dette uten anstrengelse, var de så å si utvilte når de startet på 100 meter rygg. Mye tyder på at de svømmedyktige elevene ble tatt med i bassenget i tidlig alder, dette fordi de mestret å svømme 25 meter før de startet på skolen.

Alle elevene er dyktige til å dykke, dette kommer fram i resultatene i spørreskjema hvor det er en aktivitet alle gjør når de besøker bassenget på fritiden. Dette kommer også fram i ny

svømmedyktighetstest hvor alle mestrer dykke delene av testen og 73% mestrer dykkedelen i svømmedyktighetstesten etter kompetansemålet. Generelt var elevene som er med i undersøkelsen dårligere til å svømme og flyte på mage enn på rygg. Under Test 2 ble det tydelig at mange av elevene hadde problemer med å flyte på mage, men kunne flyte godt på rygg. Spesielt del-elementet 100 meter mage var vanskelig å gjennomføre noe som gjør det umulig for de fleste elevene å fullføre test 1 slik den er beskrevet i kompetansemålet. Elevene er flinke til å bedømme egne svømmeferdigheter se figur 4. hvor det er svært lite avvik på hvilke ferdigheter i vannet elevene mener de mestrer og det jeg observerte.

8 Drøfting og diskusjon

I dette kapitlet blir problemstillingen drøftet opp mot elevenes habitus og kapital, planlegging og gjennomføring av undervisningen og elevenes ferdigheter i vannet opp mot kompetansemålet om svømmedyktighet etter 4. klasses-trinn.

8.1 Elevenes habitus og kapital

Elevenes habitus er de dynamiske relasjoner mellom individet og det sosiale. I denne oppgaven er habitusbegrepet, brukt for å se på elevenes tilegnelse av kunnskap i vannet og hvordan de omsetter den i praksis i svømmeundervisningen. Feltet i undersøkelsen er svømmehallen, hvor elevene er blitt observert og testet. Elevene i denne undersøkelsen har ulike habitus og kapital, ved at de har ulike ferdigheter, kompetanser og erfaringer med svømming.

Det kan tyde på at elevenes habitus og kapital spiller inn på deres svømmedyktighet. Det er forsket på at barn kan starte å utvikle ferdigheter i vannet ved tidlig alder. Disse erfaringene gjør det lettere å utvikle svømmeferdigheter når man blir eldre (Ahrendt, 2005; Asher et al., 1995). Dette underbygger at tidligere erfaringer er viktig for å gjøre læringsprosessen i svømmeundervisningen lettere når det gjelder å mestre øvelser i undervisningen, og samtidig mestre kompetansemål i faget. Det vil alltid være individuelle forskjeller på hvordan man lærer seg nye bevegelser og noen trenger mer tid enn andre. Det er viktige å påpeke at elevens utvikling av motoriske ferdigheter kan ha noe å si for hvor tidlig elever kan lære seg å svømme (Ahrendt, 2005). Figur 2 og 3 viser store forskjeller i elevenes tidligere erfaringer i vannet. Både i forhold til hvor tidlig elevene lærer seg å svømme 25 meter og hvilket sted elevene lærer seg å svømme 25 meter. De svømmedyktige elevene (nr. 10 og 11) lærte seg å svømme 25 meter i basseng før de startet på skolen. Dette er et eksempel på at disse elevene har vært tidlig ute og fått erfaringer med vann, som igjen gjør det lettere for dem å videreutvikle de ferdighetene de har og lære seg andre ferdigheter i vannet når elevene starter med svømmeopplæringen på skolen. Dette stemmer også overens med undersøkelsen til Ipsos hvor de elevene som har lært å svømme i 1. klasse eller før, oppgir at de har svømt 200 meter eller mer på sitt lengste (Ipsos, 2021).

Alle elevene som leverte spørreskjema, har deltatt på barnehagesvømming. 3 av 10 elever har deltatt på babysvømming. De som er svømmedyktige i denne undersøkelsen kan ha vært mer i vann i tidlig alder på fritiden enn de andre elevene, med bakgrunn fra resultater i figur 2. Noe som gjør at foreldrene og den sosiale kapitalen kan ha en sentral rolle i elevenes utvikling av tidlige ferdigheter

i vannet. Et barn kan ikke dra i bassenget alene, men det blir tatt med av venner og familie, dette blir bekreftet i spørreskjemaet hvor 8 av 9 elever som har besøkt svømmehallen drar med foreldrene sine. Den sosiale kapitalen er viktig og foreldrenes interesser, nettverk og forbindelser spiller inn på hvor god tilgang eleven har til svømmehallen. Undersøkelsen til Ipsos (2021) viser at barn med bakgrunn fra hovedsak Asia og Afrika har dårlige svømmeferdigheter enn elever fra Europa (Ipsos, 2021). Dette kan komme av at foreldrene til disse barna ikke kan svømme eller har dårlige svømmeferdigheter og har lært seg at vann er farlig og dermed ikke oppsøker vann.

8.2 Planlegging og gjennomføring av undervisningen

I denne undersøkelsen er det læreren som planlegger og gjennomfører svømmeundervisningen, noe som er normalen i skolen, og da spesielt på små skoler som denne i undersøkelsen (SSB, 2019; Waagene et al., 2018). Ser vi på tall fra Waagene (2018) er 35% (2016) og 29% 2018 av kroppsøvingsundervisningen gjennomført av allmennlærere uten fordypning i faget (Waagene et al., 2018). Ifølge Statistisk sentralbyrå (2019) har 50% av lærerne på barneskoler og 45% av læreren på kombinerte skoler ikke noen fordypning eller formell kompetanse i faget kroppsøving (SSB, 2019). Ifølge Gjølme (2021) er i det i hovedsak de samme lærerne som underviser i svømmeundervisningen som underviser i kroppsøvingen, og med dette som utgangspunkt antar en at kompetansenivået til lærerne som gjennomfører svømmeundervisning er lav (Gjølme, 2021). Berg 2017 påpeker at mangel på kompetanse, erfaring og interesse er hovedskille mellom lærerne som gjennomfører undervisningen og eksterne aktører som kommer inn og gjennomfører svømmeundervisningen (Berg, 2017). Manglende kompetanse kan føre til undervisningen blir dårligere, blant annet igjennom at lærer ikke har kompetansen til å tilpasse øvelser etter ferdighetsnivå, noe ifølge Bielec (2007) er det vanligste problemet med svømmeundervisningen (Bielec, 2007). Undervisningen må tilpasset etter elevenes ferdigheter og utvikling i vannet. Erfaringer i planlegging og gjennomført av undervisningen vil gjøre det enklere for læreren å tilpasse seg til gruppen han underviser og hver enkelt elev. Læreren svarer på intervjuet at han tenker over gjennomføring ut fra hvilken gruppe han underviser i svømming og hvilket ferdighetsnivå elevene har.

Læreren i undersøkelsen påpeker selv er at han synes det er lettere å tilpasse opplæringen i svømmeundervisningen enn i teoretiske fag. Med bakgrunn på at de trygge elevene i vann, aktiviserer seg selv, de får en oppgave og gjennomfører den. Dette tyder på at han kjenner elevene i klassen godt, og igjennom god planlegging kan gi øvelser til de elevene som er trygge i vann

øvelser som utfordrer dem og fokusere mer på å lære de svake elevene å svømme. De individuelle faktorene fysiske, psykiske og sosiale påvirker læringsprosessen til eleven. De fysiske er sentrale for hvordan man beveger seg i vann og gode fysiske egenskaper gjør det lettere å lære nye ferdigheter. De psykiske aspektet med svømmeundervisninger er hvilket forhold elev har til vann, men det virket ikke som det var noen elever med problemer rundt dette. Det sosiale blir påvirket av hvilken venner elevene har og hvor gode fysiske og psykiske egenskaper de nærmest deg har i miljøet. Igjennom observasjonen ble det observert igjennom frilek at jentene og guttene grupperte oftest hvem man var venn med og basert på kjønn. Tabell 1, viser den at 5 jenter og 1 gutt klarer å svømme 50 meter eller lengre på mage. Den viser også at 7 (71%) jenter kunne flyte i 3 minutter og 2 (50%) gutter kunne flyte i 3 minutter. Som kan tyde på at jentene i undersøkelsen har kommet lengre i utviklingen av svømmeferdigheter. Det kan være vanskelig å variere undervisningen uten fagkompetanse, og gjennomføringen av undervisningen gjennomføres slik at alle elevene gjennomfører de samme øvelsene, fordi man ikke har den fagkompetansen eller kunnskap til å ta undervisningen et steg videre for enkelte elever. For å bruke å flyte som eksempel, er det mange måter å flyte på, kompetansemålet tar for seg å flyte på mage og rygg, noe elevene øvde på igjennom observasjonen, men det er mange andre måter å flyte på blant annet på siden som kunne gitt elevene en bredere erfaring og utviklet ferdighetene et steg videre.

Undersøkelsen til Ipsos (2021) mener 37% av lærerne at det er vanskelig å lære elevene å svømme (Ipsos, 2021). I undersøkelsen til Moen et al. (2018) opplever 57,3% av lærerne at kompetansemålet om svømmedyktighet slik det står i læreplanen ikke er oppnåelig i liten eller svært liten grad (Moen et al., 2018). Læreren i undersøkelsen har ingen formell kompetanse i faget, men har gjennomført nødvendige kurs. Læreren har syv års erfaring med svømmeopplæringen og virker trygg i sin rolle som svømmelærer. Han opplever kompetansemålet om svømmedyktighet som ambisiøst, styrende og vanskelig å oppnå for alle elever. Likevel vektlegger han lek og trivsel når han planlegger og gjennomfører undervisningen. Madsen 2019 vektlegger også trivsel i vann som en viktig faktor for å lære seg å svømme og bli svømmedyktig (Madsen et al., 2019). En elev som lærer igjennom at de gjennomfører noe de liker, lærer mer. I undersøkelsen til Berg (2017) er skolelederne, lærerne og instruktører er opptatt av resultater i svømmeundervisningen (Berg, 2017). Dette påvirker hvordan læreren planlegger og gjennomfører svømmeundervisningen. Læreren i undersøkelsen synes det er viktig at elevene blir trygge i vann og mestrer å svømme 25 meter. Ledelsen er opptatt av skolen når kompetansemålet til svømmeundervisningen og følger opplæringsloven. Dette forårsaker automatisk et slags tidspress på læreren som gjennomfører undervisningen, på grunn av at så mange

elever ikke når kompetansemålet om svømmedyktighet etter 4. klassetrinn. Det heter at skolen bestemmer selv hvordan de vil legge opp undervisningen, men læreren blir styrt ledelsen som igjen blir styrt av departementet som setter krav til undervisningen. Læreren blir da tvunget til å gjennomføre svømmeundervisning hvor han prøver han å dele kompetansemålet om svømmedyktighet opp i flere kategorier. Som elevene skal øve på, hvor de over en periode øver på ulike øvelser enten det er å dykke, flyte eller å svømme på mage og rygg over en lengre distanse. For å bruke å flyte som eksempel, er det mange måter å flyte på, kompetansemålet tar for seg å flyte på mage og rygg, noe elevene øvde på igjennom observasjonen, men det er mange andre måter å flyte på blant annet på siden som kunne gitt elevene en bredere erfaring og utviklet det å flyte et steg videre som kunne gjort elevene tryggere i vann.

Skolen i undersøkelsen gjennomfører mye svømmeundervisning fra 1-7. klassetrinn, i snitt 1,5 time annenhver uke. Ser vi fra tall fra Waagene (2018) ser vi at 65% av skoler ikke gjennomfører svømmeundervisning på 1. klassetrinn i 2018, 53% på 2. klassetrinn (Waagene et al., 2018). Dette stemmer også overens med undersøkelsen til Ipsos (2021) hvor det er mest vanlig å ha svømmeundervisning på 4. klassetrinn, med 3. klassetrinn som en god nummer 2 (Ipsos, 2021). Det er viktig å påpeke at skolen i undersøkelsen har god tilgang til bassenget. Selv om skolen har svømmeundervisning annenhver uke, har læreren og skolen tilgang til bassenget alle uker til oppsatt tid. Det gjør at læreren har rom for å gjøre tilpasninger og gjennomføre to svømmeøkter uken etter hverandre, om svømmeundervisningen krasjer med andre arbeidsoppgaver til læreren som kurs, møter eller andre ting som gjør at svømmeundervisningen ikke lar seg gjennomføre. Denne friheten er viktig siden læreren påpeker at det er få lærere som ønsker å være svømmelærer eller ikke orker å gjennomføre livredningsprøven. I oppgaven til Berg (2017) peker hun på tid og personell som årsaker til hvorfor man ikke når kompetansemålene i svømmeopplæringen (Berg, 2017). Sett utenifra setter skolen i undersøkelsen så mye som mulig tid svømmeundervisningen, uten at det skal gå utover andre kompetansemål i faget og for å prøve å nå kompetansemålene i svømmeundervisningen.

Undervisningen i undersøkelsen var både kompleks og dynamisk og elevene hadde mulighet til å gjøre øvelsene. Dette er for så vidt bra, men gjennom observasjonen savnet jeg variasjon i hvordan undervisningen ble gjennomført. Undervisningen kan bære preg av at kravene til svømmeundervisningen er høye og mange elever er langt fra å nå kompetansemålet om svømmedyktighet etter 4. klassetrinn, slik det står i læreplanen. Selv om elevene er i den alderen

hvor de skal tilegne seg kunnskap eller ferdigheter og stabilisere den, savner jeg progresjon og utfordringer i gjennomføringen av undervisningen.

Ifølge Stallmann, Junge og Blixt (2008) er svømming mer enn å svømme en gitt distanse (Stallman et al., 2008). Under observasjonen hadde undervisningen søkelys på å jobbe med ferdighetene å dykke og flyte. To ferdigheter 7 av 11 elever mestret godt, som kan tyde på at disse elevene har utviklet ferdigheter innenfor elementene dykke og flyte igjennom undervisningen. Figur 5. viser at elevene er dårligere til å flyte på mage enn på rygg, noe som kan tyde på at elevene har øvd mer å flyte på rygg, enn på mage eller at det er vanskeligere å gjennomføre flyting på mage for det er større oppdrift på rygg. Etter endt undersøkelse har elevene fortsatt noen måneder på å lære seg det de mangler opp mot kompetansemålet om svømmedyktighet, men det er nok ikke realistisk at alle i undersøkelsen er svømmedyktige etter sommerferien. Dette betyr ikke at lærerne eller elevene ikke gjør en god jobb. Tabell 1 viser at 7 av 11 elever er gode til å flyte, og svømme på rygg og alle elever er gode til å dykke på 1,7 meter. Det amerikanske røde ramser opp det å flyte på rygg, pustekontroll og ta seg trygt inn og ut av vannet som tre viktige ferdigheter når man skal lære seg å svømme og unngå og drukne (Quan et al., 2015a). Noe jeg vil si de fleste elevene mestrer til en viss grad. Figur 5, viser at 91% av elevene har mestret det å ta seg inn og ut i vannet og tabell 1 viser at 7 av 11 elever kan flyte i 3 minutter. Som viser at det er mange av elevene som har noen av de nødvendige ferdighetene i vannet til å være svømmedyktig, men mangler noe på å svømme på mage og sette disse ferdighetene sammen til en helhet. Kompetansemålet om svømmedyktighet etter 4. klassetrinn er krevende og for skolen skal lykkes med å nå kompetansemålet til rett tid, kan det tyde på at skolen er avhengig av hjelp fra hjemmet og gi elevene erfaringer i vann på fritiden og helst før elevene starter på skolen.

8.3 Svømmedyktighet

Svømmedyktighet er definert tydelig i kompetansemålet i svømmeundervisningen og tar for seg ganske mange ulike ferdigheter i vannet som elevene må mestre. I denne oppgaven er det valgt å dele svømmedyktighet opp i 7 ferdigheter elevene skal mestre og sett på hva elevene mestrer og ikke mestrer av kompetansemålet om svømmedyktighet. For å bli definert som i denne undersøkelsen svømmedyktig må elevene kunne sette sammen alle del-elementene og fullføre test 1 uten stop. For å lykkes med gjennomføringen av en svømmedyktighetstest er eleven nødt til å mestre alle de ulike ferdighetene i tillegg til å kunne, gjenvinne overflaten når man havner under vann i starten av testen og ha pustekontroll spesielt på 100 meter mage, noe som viser seg å være

den vanskeligste delen av testene å gjennomføre. Ifølge Stallmann et. al. (2008) er man definert som å kunne svømme om man mestrer 8 ferdigheter i vannet, se svømmedyktighet 2.5, 3. avsnitt. Disse ferdighetene får mange av elevene i undersøkelsen til å gjennomføre, men de får til alle ferdighetene, i ulik mestringsgrad. Hvor noen elever er bedre enn andre, blant annet til å svømme på mage, se figur 5 og tabell 1.

Tidligere litteratur viser at å svømme 200 meter for en elev etter 4. klassetrinn kan være utfordrende å gjennomføre (Ipsos, 2013, 2021; Moen et al., 2018; NSF & NSSR, 2009; Svendsen, 2022; Vienola et al., 2016). Ifølge Stallmann, junge og Blixt (2008) er det å svømme mye mer enn å kunne svømme en gitt distanse (Stallman et al., 2008). At elevene lærer seg å svømme er en viktig strategi for minske risikoen for at det forekommer drukningsulykker (Quan et al., 2015a). De fleste drukningsulykker skjer ute, noe som tyder på at elevene også burde få erfaringer med å svømme ute (Gjølme, 2021). Men begynneropplæringen og utvikling av grunnleggende ferdigheter i vannet anbefales å gjennomføres inne hvor læringsbetingelsene er bedre (Gjølme, 2021). Trykk vanntemperatur og motstand kan vanskeliggjøre læringsprosessen og derfor burde man starte opplæringen i kontrollerte rammer (Madsen et al., 2019). Svømmeferdigheter er den eneste ferdigheten i skolen som kan være avgjørende i forhold til livberging i vann (Madsen et al., 2019). Ifølge Madsen (2019) er det mindre sannsynlig at vi lærere å svømme jo eldre vi blir (Madsen et al., 2019). Noe som gjør det enda viktigere at elevene lærer seg å svømme igjennom skolesystemet. Grunnleggende svømmeferdigheter, kunnskap og holdninger om og i vann kan være med på å bidra til at det blir færre drukningsulykker i framtiden.

Motorisk utvikling tar tid og tidligere undersøkelser viser at elevene kan utvikle ferdigheter i vannet i tidlig alder (Ahrendt, 2005; Anderson & Rodriguez, 2014; Asher et al., 1995). Elevene som starter tidlig, vil på en måte starte flere trappetrinn foran resten. Når de andre elevene starter med det mest grunnleggende som vanntilvenning i første klasse, er noen på et helt annet ferdighetsnivå. Læreren påpeker i intervjuet at det viktigste for han var at elevene ble trygge i vann og lærte seg å svømme 25 meter, for da er mye av grunnlaget lagt for videre utvikling. Figur 2 viser at to elever allerede før skolen kan svømme 25 meter og dermed fått en kjempe start for videre utvikling i vannet opp mot kompetansemålene i svømmeundervisningen. De tidlige erfaringene i vann kan gi elevene høyere selvtillit og dermed forenkle læringsprosessen av andre ferdigheter i vannet (Ahrendt, 2005).

Kompetansemål om svømmedyktighet

Kompetansemålet om svømmedyktighet viste seg å være krevende å gjennomføre for elevene i undersøkelsen, men 2 av 11 elever viste at det var fullt mulig å gjennomføre hele test 1 uten stopp og var svømmedyktig etter definisjonen i kompetansemålene, se tabell 1. Å svømme 100 meter på mage viste seg å være krevende å gjennomføre i test 1, hvor 4 av 11 elever klarte å svømme 50 meter og 2 av disse 4 klarte å svømme lengre enn 50 meter på mage. Med bakgrunn av at test 1 ble stoppet etter at elevene ikke klarte å svømme lengre, er det kun data på fleste elevene i del elementene ta seg inn i vannet, dykking og 100 meter mage.

I del elementet å ta seg inn i vannet hadde elevene valg om å hoppe eller stupe i vannet fra kanten, slik at de havner under vann og må ta seg opp til overflaten. I test 1 gjennomførte 9 av 11 elever dette uten noen form for store problemer. Dette henger nok sammen med at elevene var generelt gode til å dykke og elever ikke var redde for å få vann i ansiktet og kunne orientere seg i vannet når de havnet under, se tabell 1. Eleven som ikke klarte å ta seg inn i vannet slik det var beskrevet, hadde en uvane hvor han av og til måtte holde for nesen når han hadde hodet under vann, noe som kan tyde på at han ikke er like trygg i vannet når hodet havner under eller han får vann i ansiktet.

Mange av elevene var gode til å svømme både 25- og 50 meter på mage, men virket helt utslitt når de kom fram til enten 25- eller 50 meter så de manglet litt å kondisjon. Når man svømmer på mage kan det være vanskelig å opprettholde en effektiv posisjon i vannet både på grunn av «hode nakke refleksjonen», men også når man skal puste. Det å kunne redusere vannmotstanden er sentralt når man sliter med å gjennomføre en gitt distanse, hvor fremdriftskreftene er det elevene klarer å bygge med armer og bein, minus motstandskraften (Madsen et al., 2019).

Det virket ikke som det var mange elever som hadde øvd mye på å svømme en lengre distanse på mage, og når man ikke har øvd nok kan det være utfordrende og gjennomføre 100 meter på mage uten pauser. I observasjonen pågikk mesteparten av undervisningen på kortsidene uten at det trenger å være en utslagsgivende faktor for dette del-elementet. Ut fra Testingen og observasjonene trenger de fleste elevene å trene på å svømme en lengre distanse på mage for å bygge opp kondisjon nok til å fullføre del-elementet. Selv de svømmedyktige elevene 10 og 11 var tydelig slitene etter fullførte 100 meter på mage. I tillegg blir det lettere å gjennomføre svømmedyktighetstesten for elevene om de lærer seg å puste riktig og ligge rettere i vannet. Om elevene hadde fått øvd litt mer på å svømme lengre på mage, jobbet med linjeholdning, flyte på mage og pustekontroll på mage hadde nok flere klart å gjennomføre test 1 i undersøkelsen. Det hjelper om elevene får hodet ned i

vannrett flytene posisjon på mage slik føttene ikke synker, som hjelper å opprettholde linjeholdningen, flytte tyngdepunktet fram og dermed redusere vannmotstanden og som gjør at de svømmer effektivt.

Igjennom observasjonen øvde elevene mye på dykking. I undervisningen svømte de under vann igjennom ringer og dykket etter pinner. Dykking var også noe elevene gjorde selv når de fikk frilek, elevene ble observert å dykke etter ringer, pinner, livredningsdukke, med og uten svømmeføtter i forskjellige dybder av bassenget. I gjennomføringen av test 1 var det 3 av 11 elever som ikke klarte å gjennomføre dykke delen av testen. Elev 4 valgte å ikke prøve å dykke ned under testen, elev 6 hadde ikke svømmeferdigheter nok til å ta seg fram til «å dykke» delen av testen og elev 8 prøvde to ganger uten å lykkes å komme seg ned til dykkeringene på 1,7m dybde.

Del-elementer i definisjonen på svømmedyktighet

I gjennomføring av test 2 hadde elevene mulighet til å vise hva de mestret uten å fullføre hele testen. Ser vi på figur 5. ser vi at flere elever mestrer de tre del-elementene som ble gjennomført av de fleste elevene i test 1. Flere elever klarer å ta seg inn i vannet, 9 av 11 elever svømmer lengre på mage i test 2 og alle 11 klarer å dykke ned å hente en gjenstand på 1,7 meter. Dette kan komme av at elevene har blitt bedre på testen, eller har utviklet sine ferdigheter i vannet siden test 1. Elev 1 og 2 hadde lært seg å svømme crawl og var noen av de raskeste svømmere i klassen, men med høyere fart øker også motstanden noe som nok var grunnen til at ingen av disse elevene var svømmedyktige. På test 2 når Elev 1 og 2 prøvde å svømme roligere, ende de opp som de eneste i utvalget og svømme kortere enn på test 1. Ut fra egne observasjoner, kan dette komme av elev 1 og 2 ikke er spesielt gode til å flyte på mage og klarer å opprettholde linjeholdningen i vannet bedre igjennom en høyere svømmehastighet. Når farten senkes, synker også føttene til elevene, noe som gjør det tyngre for dem å svømme langt noe som tyder på at tyngdepunktet er flyttet for langt bak i en vannrett kroppsposisjon i vannet.

På gjennomføring av test 2 viste mange av elevene at de behersket mange av de ulike ferdighetene i definisjonen om svømmedyktighet. Figur 6 viser at 5 av 11 elever fullfører 90% av test 2 som tar for seg del-elementene i svømmedyktighetstesten. Tabell 1 viser også at 7 av 11 elever klarer å svømme 100 meter på rygg, hvor bare 2 av 11 klarer dette på mage, som bekrefter resultatet fra test 1 at elevene har vanskeligheter med å svømme 100 meter på mage. I undersøkelsen øvde elevene på svømmeartene rygg og crawl og Madsen (2019) anbefaler at crawl og ryggsømming som de første svømmeartene man skal lære seg i vannet, med bakgrunn av at bevegelsesmønsteret i

svømmeartene er mer eller mindre like (Madsen et al., 2019). Den store fordel med rygg svømming opp mot det å svømme på mage er at det er stor oppdrift på rygg og uhindret pusting (Madsen et al., 2019). For nybegynnere kan det være vanskelig å koordinere pusting og armbevegelesene i crawl, noe som kan være årsaken til at flere elever klarer å svømme lengre på rygg. Crawl svømming er vanskeligere å gjennomføre med bakgrunn av at man må koordinere det svømme samtidig som man må puste riktig for å svømme effektivt, det er også dårligere oppdrift i vannet i crawl enn ved rygg svømming, noe som gjør det vanskeligere å opprettholde en flat posisjon i vannet når man svømmer på mage. Dette kombinert med at de ikke har øvd på å svømme lengre distanser kan være årsaken til elevene er dårligere til å flyte og svømme på mage, se tabell 1.

Svakheter

En tydelig svakhet med undersøkelsen er at utvalget er lite og bare foregår på en skole. Resultatene i undersøkelsen hadde representert populasjonen bedre og hatt høyere validitet om jeg har funnet samme funn på ulike skoler.

I ettertid ser jeg også at jeg skulle tatt med elevene sine foresattes bakgrunn i spørreskjema, for å kunne si mer om læringen i vann i forhold til tidligere erfaringer i vannet i veien til svømmedyktighet. Foreldres kompetanse, interesser, muligheter og vilje spiller alle inn på hvor mye elevene i tidlig alder besøker vann og hva man lærer og dette påvirker

8.4 Oppsummering

Det er 2 av 11 elever i undersøkelsen som er svømmedyktige etter definisjonen i kompetansemålet etter 4. klassetrinn. Begge svømmedyktige elevene startet utvikling av ferdigheter i vannet i tidlig alder hvor begge kunne svømme 25 meter før de startet på skolen. Figur 2 og 3 viser store forskjeller i elevenes tidligere erfaringer i vannet. Både i forhold til hvor tidlig elevene lærer seg å svømme 25 meter og hvilket sted elevene lærer seg å svømme 25 meter. Som kommer av at flere elever ikke lærer seg å svømme før de starter på skolen. Med dette som bakgrunn er elevens habitus og kapital sentral for elevens tidlige erfaringer i vann. De svømmedyktige elevene mestrer å svømme 25 meter før de starter på skolen. Noe som kan tyde på at elevens tidlige erfaringer med vann har stor betydning for måloppnåelse av kompetansemålet om svømmedyktighet til riktig tid. Hvor noen elever starter med vanntilvenning er disse elevene allerede klare for å øve på ferdighetene opp mot kompetansemålet om svømmedyktighet.

Det vanskeligste å gjennomføre av del-elementene i definisjonen om svømmedyktighet er å svømme 100 meter på mage. For å klare å gjennomføre dette del-elementet, må mange av elevene i undersøkelsen redusere motstandskreftene igjennom linjeholdning, lære seg å flyte på mage bedre og øve på å svømme en lengre distanse på mage for å få bedre kondisjon i øvelsen.

Tabell 1. viser at 2 elever klarer å svømme 100 meter på mage og 7 klarer dette på rygg. Som viser at flere elever har bedre ferdigheter i å svømme på rygg enn mage. Figur 5 viser også at elevene også er bedre til å flyte på rygg enn på mage. Dette kan komme som årsak av at man har uhindret pusting, og av den grunn er det vanskeligere å puste når elevene svømmer på mage. Hvor det på mage i crawl kreves nøyaktig koordinering for å gjennomføre pusting på riktig måte.

8.5 Konklusjon

Denne oppgaven har følgende problemstilling: Hvilken betydning har elevers erfaringer med vann for at de skal nå kompetansemålet om svømmedyktighet etter 4. klassetrinn? Resultatene i denne undersøkelsen tyder på at elevers tidligere erfaringer med vann har stor betydning for å nå kompetansemålet om svømmedyktighet etter 4. klassetrinn.

8.6 Videre forskning

Interessante tema for videre forskning basert på funn i undersøkelsene. Er å se om funnene fra del-elementene stemmer overens med andre skoler. Kan kartlegging av hvordan elevene behersker disse elementene føre til at en kan spisse opplæringen opp mot de elementene som er vanskelig å gjennomføre for elevene. For å derigjennom oppnå kompetansemålet om svømmedyktighet etter 4.klassetrinn.

Litteraturliste

- Ahrendt, L. C. (2005). *Toddler swimming : the fundamentals of child development and guidance through parent-child swimming during the 2nd and 3rd years of life*. Meyer & Meyer Sport.
- Anderson, D. I. & Rodriguez, A. (2014). Is there an optimal age for learning to swim? *Journal of motor learning and development*, 2(4), 80-89. <https://doi.org/10.1123/jmld.2014-0049>
- Asher, K. N., Rivara, F. P., Felix, D., Vance, L. & Dunne, R. (1995). Water safety training as a potential means of reducing risk of young children's drowning. *Inj Prev*, 1(4), 228-233. <https://doi.org/10.1136/ip.1.4.228>
- Berg, P. R. (2017). Bør svømmeundervisning outsources?: en kvalitativ undersøkelse om ekstern arbeidskraft i kroppsøving. I.
- Bielec, G. (2007). Methodological and organizational problems in teaching swimming. https://www.researchgate.net/profile/Grzegorz-Bielec-2/publication/309590158_METHODODOLOGICAL_AND_ORGANIZATIONAL_PROBLEMS_IN_TEACHING_SWIMMING/links/5818bc4208aee7cdc685d37f/METHODOLOGICAL-AND-ORGANIZATIONAL-PROBLEMS-IN-TEACHING-SWIMMING.pdf
- Bjerke, Ø., Aune, T. K. & Lorås, H. W. (2021). Læring av svømming og livredning I *Utendørs svømme- og livredningsopplæring* Universitetsforlaget.
- Bourdieu, P., Prieur, A. & Jakobsen, K. (2002). *Distinksjonen : en sosiologisk kritikk av dømmekraften*. De norske bokklubbene.
- Bourdieu, P. & Slaatta, T. (2008). *Utkast til en selvanalyse*. Pax.
- Brenner, R. A., Taneja, G. S., Haynie, D. L., Trumble, A. C., Qian, C., Klinger, R. M. & Klebanoff, M. A. (2009). Association Between Swimming Lessons and Drowning in Childhood.
- Chan, D. K. C., Lee, A. S. Y., Macfarlane, D. J., Hagger, M. S. & Hamilton, K. (2020). Validation of the swimming competence questionnaire for children. *J Sports Sci*, 38(14), 1666-1673. <https://doi.org/10.1080/02640414.2020.1754724>
- Chan, M. & Bloomberg, M. R. (2017). Preventing drowning: an implementation guide. <https://www.who.int/publications/i/item/preventing-drowning-an-implementation-guide>
- Dalland, O. & Keeping, D. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utgave. utg.). Gyldendal.
- Erbaugh, S. J. (1978). ASSESSMENT OF SWIMMING PERFORMANCE OF PRESCHOOL CHILDREN <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.2466/pms.1978.46.3f.1179>
- Gjerustad, C., Federici, R. A. & Hovdhaugen, E. (2016). *Spørsmål til Skole-Norge våren 2016*. <https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/forskningsrapporter/sporsmal-til-skole-norge-var-2016.pdf>
- Gjesdal, M. M. (2019). «Fryser verre enn is»: En kvalitativ studie om ikke-vanntilvente barns erfaringer av svømmeundervisningen på fjerde trinn. I.
- Gjølme, E. G. (2021). *Utendørs svømme- og livredningsopplæring*. Universitetsforlaget.
- Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskapelige metoder* (2. opplag. utg.). Fagbokforl.
- HVL, M. (2020). Trygg opplæring i svømming, selvberging og livredning i kroppsøving og ved bading i skolens regi. <https://svommedyktig.no/globalassets/dokumenter/trygg-opplaring-i-svomming-selvberging-og-livredning.pdf>
- Ipsos. (2013). *Undersøkelse om svømmedyktighet*. https://svomming.no/wp-content/uploads/2016/02/Unders%C3%B8kelse_s%C3%B8mmedyktighet_2013.pdf

- Ipsos. (2021). *Rapport Undersøkelse om svømmedyktighet blant elever i 5.klasse*
<https://svømming.no/wp-content/uploads/2013/05/RAPPORT-Svømmeforbundet.pdf>
- Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? : innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (3. utg. utg.). Cappelen Damm akademisk.
- Johannessen, A., Christoffersen, L. & Tufte, P. A. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg. utg.). Abstrakt.
- Karla A. Henderson, B. E. A. L. M. S. J. M. H. S. L. (1999). Notes on Linking Qualitative and Quantitative Data: The Cross Cultural Physical Activity Participation Study. *Leisure sciences*, 21(3), 247-255. <https://doi.org/10.1080/014904099273138>
- Kunnskapsdepartementet. (2015-2016). *Meld. St. 28*.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/e8e1f41732ca4a64b003fca213ae663b/no/pdfs/stm201520160028000dddpdfs.pdf>
- Kvarv, S. (2010). *Vitenskapsteori : tradisjoner, posisjoner og diskusjoner*. Novus.
- Madsen, Ø., Irgens, P., Westgård, Ø. & Norges, s. (2019). *Slik lærer du å svømme*. Bodoni.
- Madsen, Ø., Westgård, Ø., Irgens, P. & Norges, s. (2005). *Slik lærer du å svømme*. Bodoni forl. Norges svømmeforbund.
- Medbø, J. I. & Søbstad, R. (2018). *Innføring i statistikk og dataanalyse for studenter i idretts- og helsefag : løysingsforslag*. Cappelen Damm akademisk.
- MHFA & HVL. *Obligatorisk øvelse 7 - svømmedyktig*.
<https://svømmedyktig.no/ressurser/vanntilvenning-og-svømming/1-4-trinn/svømmedyktig/obligatorisk-ovelse-7---svømmedyktig-testovelse-10/>
- MHFA & HVL. *Svømme-, selvbergings- og livredningsopplæring i skolen*. Hentet 06.12 fra
<https://svømmedyktig.no/om-oppleringen/>
- Moen, K. M., Westlie, K., Bjørke, L. & Brattli, V. H. (2018). Når ambisjon møter tradisjon: En nasjonal kartleggingsstudie av kroppsøvningsfaget i grunnskolen (5.–10. trinn). I *Physical Education between Ambition and Tradition: National Survey on Physical Education in Primary School in Norway (Grade 5–10)*. Høgskolen i Innlandet.
- Moran, K. (2013). Defining 'swim and survive' in the context of New Zealand drowning prevention strategies. <https://www.dpanz.org.nz/wp-content/uploads/2019/06/Water-competency-in-the-context-of-New-Zealand-drowning-prevention-strategies-Kevin-Moran-120713.pdf>
- NSF & NSSR. (2009). *Undersøkelse om svømmedyktighet blant 5.klassinger*.
https://svømming.no/wp-content/uploads/2016/02/Unders%C3%B8kelse_sv%C3%B8mmedyktighet_2009.pdf
- Opinion. (2007). *Kartlegging av organisering og tilrettelegging av svømmeopplæring*. https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/rapporter/5/rapport_kartelegging_av_svommeopplaring.pdf
- Opplæringslova, F. t. (2006). *Forskrift til opplæringslova* Kunnskapsdepartementet.
https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-23-724/**
- Peden, A. E. & Franklin, R. C. (2020). Learning to Swim: An Exploration of Negative Prior Aquatic Experiences among Children. *Int J Environ Res Public Health*, 17(10), 3557.
<https://doi.org/10.3390/ijerph17103557>
- Quan, L., Ramos, W., Harvey, C., Kublick, L., Langendorfer, S., Lees, T. A., Fielding, R. R., Dalke, S., Barry, C., Shook, S. & Wernicki, P. (2015a). Toward Defining Water Competency: An American Red Cross Definition. *International journal of aquatic research and education (Champaign, Ill.)*, 9(1), 12-23. <https://doi.org/10.1123/ijare.2014-0066>
- Quan, L., Ramos, W., Harvey, C., Kublick, L., Langendorfer, S., Lees, T. A., Fielding, R. R., Dalke, S., Barry, C., Shook, S. & Wernicki, P. (2015b). Toward Defining Water Competency: An

- American Red Cross Definition. *International journal of aquatic research and education* (Champaign, Ill.), 9(1). <https://doi.org/10.25035/ijare.09.01.03>
- Regjeringen. (2014). *Mer penger til svømmeopplæring*.
<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/Mer-penger-til-svommeopplaring/id765345/>
- Regjeringen. (2016). *Bedre svømmeopplæringen*. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/bedre-svommeopplaring-i-skolen/id2509337/>
- Ruyter, K. W. (2003). *Forskningsetikk : beskyttelse av enkeltpersoner og samfunn*. Gyldendal akademisk.
- Røykenes, K. (2009). Metodetriangulering – et metodisk minefelt eller en berikelse av fenomener? *Sykepleien forskning (Oslo)*, (4), 224-226. <https://doi.org/10.4220/sykepleienf.2008.0081>
- SSB. (2019). *Lærerkompetanse i grunnskolen- Hovedresultat 2018-2019* (International Journal of Aquatic Research and Education, Issue. <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/attachment/391015?ts=16b93d5e508>
- Stallman, R., Moran, K., Quan, L. & Langendorfer, S. (2017). From Swimming Skill to Water Competence: Towards a More Inclusive Drowning Prevention Future. *International Journal of Aquatic Research and Education*, 10. <https://doi.org/10.25035/ijare.10.02.03>
- Stallman, R. K., Junge, M. & Blixt, T. (2008). The Teaching of Swimming Based on a Model Derived from the Causes of Drowning. *International journal of aquatic research and education* (Champaign, Ill.), 2(4). <https://doi.org/10.25035/ijare.02.04.11>
- Stallman, R. K., Moran, K., Quan, L. & Langendorfer, S. (2017). From Swimming Skill to Water Competence: Towards a More Inclusive Drowning Prevention Future. *International journal of aquatic research and education* (Champaign, Ill.), 10(2).
<https://doi.org/10.25035/ijare.10.02.03>
- Svendsen, P. (2022). Halvparten av 4.klassingene i Trondheim er ikke svømmedyktige.
<https://www.utdanningsnytt.no/svomming-trondheim/halvparten-av-4klassingene-i-trondheim-er-ikke-svommedyktige/320144>
- Thornquist, E. (2003). *Vitenskapsfilosofi og vitenskapsteori : for helsefag*. Fagbokforl.
- Thorsen, T. (2021). *Vannkompetanse i barnehagen | Barn i by : natur, helse og bevegelse i byer og bynære strøk*. Universitetsforlaget.
- Thurén, T., Gjerpe, K. & Gjestland, D. (2009). *Vitenskapsteori for nybegynnere* (2. utg. utg.). Gyldendal akademisk.
- Utdanningsdirektoratet. (2019a). *Dybdelæring* <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/dybdelaring/>
- Utdanningsdirektoratet. (2019b). *Læreplan i kroppsøving*
<https://data.udir.no/kl06/v201906/laereplaner-1k20/KRO01-05.pdf?lang=nno>
- Utdanningsdirektoratet. (2021). *Tilsetning og kompetansekrav*.
- Vienola, R., Gudmundsson, H. B. & Heinonen, K. (2016). 266 Swimming ability and drowning prevention - do they have something in common? A Nordic case study.
- Wilken, L. & Andreassen, V. F. (2008). *Pierre Bourdieu* (5. utg.). Tapir akademisk forl.
- Waagene, E., Vaagland, K., Larsen, E. H. & Federici, R. A. (2018). *Spørsmål til Skole-Norge : Analyser og resultater fra Utdanningsdirektoratets spørreundersøkelse til skoler og skoleiere våren 2018*. I. Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning NIFU.

Vedlegg

Vedlegg 1

Sperreskjema Barn

”Kan du Svømme”

Vi vil vite hva du tenker om å kunne svømme. Svar på spørsmålene under så godt du kan. Ikke bruk for lang tid, men svar det første du tenker på. Lurer du på noe om enkelte spørsmål eller selve skjemaet, kan du spørre læreren din. NB! Svar i riktig rekkefølge!

Fornavn: _____ Etternavn: _____ Klasse: _____

Skole: Store Bergan Virik

Jeg er: Jente Gutt Din alder: _____ år

- Hva betyr det at en person ” kan svømme”?**

- Hvor god er du til å svømme i sammenlignet med andre på din alder?**
 Kan ikke svømme
 Svak
 Gjennomsnittlig
 Veldig bra
- Hvor langt kan du svømme sammenhengende, i et 25m basseng (Sandefjord svømmehall er 25m langt) uten å stoppe eller røre bunnen?**
 mindre enn 25 m (1 lengde i bassenget)
 inntil 50m (1-2 lengder i bassenget)
 inntil 100m (3-4 lengder i bassenget)
 inntil 200m (5-8 lengder i bassenget)
 inntil 300m (9-12 lengder i bassenget)
 inntil 400m (13-16 lengder i bassenget)
 mer enn 400m (over 16 lengder)
- Hvor langt kan du svømme sammenhengende, ute i sjøen uten å stoppe?**
 inntil 50m
 inntil 100m
 inntil 200m
 inntil 300m
 inntil 400m
 over 400m
- Hvor vanskelig er det for deg å svømme samme distanse du nevnte i spørsmål nr 4 ute i sjøen?**
 Veldig vanskelig
 Vanskelig
 Lett
 Veldig lett
- Hvor raskt tror du du kan svømme 200m (8 lengder) i basseng? _____ min _____ sek**
- Hvor raskt tror du du kan svømme 200m ute (med bølger)? _____ min _____ sek.**
- Hvor raskt kan du svømme 25m bryst i basseng (1 lengde)? _____ sek**
- Hvor raskt kan du svømme 25m ute (med bølger)? _____ sek**
- Kan du holde deg flytende på ryggen, på dypt vann, inne i et basseng, uten armringer, flytevest eller lignende?**
 Nei, jeg kan ikke uten hjelpemidler
 Ja, inntil 30 sekunder
 Ja, inntil 1 minutt
 Ja, inntil 2 minutter
 Ja, inntil 4 minutter
 Ja, inntil 10 minutter
 Ja, 10-15 minutter
 Ja, Mer enn 15 minutter
- Kan du holde deg flytende på ryggen på dypt vann, ute i sjøen, uten armringer, flytevest eller lignende?**
 Nei, jeg kan ikke uten hjelpemidler
 Ja, inntil 30 sekunder
 Ja, inntil 1 minutt
 Ja, inntil 2 minutter
 Ja, inntil 4 minutter
 Ja, inntil 10 minutter
 Ja, 10-15 minutter
 Ja, Mer enn 15 minutter
- Kan du svømme 100m på rygg inne i basseng, uten å stoppe?**
 Nei
 Ja, men veldig vanskelig
 Ja, men vanskelig
 Ja, Lett
 Ja, Veldig lett

Vedlegg 2

Forespørsel om å delta i forskningsprosjekt om svømmedyktighet i skolen (lærer og foresatt)

Bakgrunn og formål

I forbindelse med mastergradsarbeid ved institutt for friluftsliv-, idrett og kroppsøving (IFIK) vil det bli gjennomført en studie på barns svømmedyktighet i skolen. Gjennomføringen skjer av masterstudent Øyvind Mehus og veiledes av Førstelektor Trine Thoresen. Formålet er å se nærmere på hva som kjennetegner svømmedyktige elever i undervisningen på 4.klassetrinn.

Tidligere undersøkelser viser at ikke alle elevene når kompetansemålet om svømmedyktighet etter 4.trinn. I undersøkelsen til Waagene (2018) oppgir kun 14% av skolene at alle elevene er svømmedyktige etter 4.trinn (Waagene et al., 2018). Den samme trenden ser vi i undersøkelsen til Moen (2018) hvor 40,5% av elever fra 5.-10. trinn er svømmedyktige etter definisjonen som brukes i læreplanen i kroppsøving i dag (Moen et al., 2018).

Undersøkelsen vil foregå på 4.klassetrinn i ulike kommuner på Helgeland. Målet med undersøkelsen er å få mer kunnskap om hva som kreves av elevene, skolene og lærerne for å nå de nye kompetansemålene i svømming. Dette kan på sikt føre til at flere elever når kompetansemålet om svømmedyktighet.

Skolene som deltar i undersøkelsen, vil få tilgang til hvor svømmedyktige elevene er etter at resultatene er anonymisert. Elevene som deltar i undersøkelsen, vil etter endt undersøkelse få muligheten til å vite om de er svømmedyktige etter definisjonen eller hva de kan øve på for å bli det.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Deltakelsen i studie for skolen innebærer at undertegnede (Øyvind Mehus) følger en klasse på 4.trinn i svømmeundervisningen og gjennomfører en svømmedyktighetstest to ganger på elevene som deltar i undersøkelsen i forbindelse med undervisningen. Det er også ønskelig å observere svømmeundervisningen over en periode.

I tillegg kreves følgende;

- Læreren for den aktuelle klassen som deltar i undersøkelsen vil bli intervjuet om organisering og gjennomføring av undervisningen på skolen og i den aktuelle klassen. Det vil bli tatt lydopptak av intervjuet som vil bli transkribert og læreren vil få innsyn i dette. I tillegg vil læreren bli observert i undervisningen. Om andre eksterne aktører styrer undervisningen vil også disse bli observert i gjennomføringen av undervisningen.
- Foreldrene og elevene som deltar i undersøkelsen må svare på et spørreskjema om elevenes tidligere erfaringer innenfor tema svømming og aktivitet som gjennomføres i, ved eller på vann. Elevene vil også måtte gjennomføre to like svømmedyktighetstester i løpet av høsten og tidlig vår. De deltagende elevene vil bli observert i gjennomføringen av svømmeundervisningen i skolen.
- Observasjonen vil ta for seg gjennomføringen av undervisningen i tillegg til å observere elevene i vannet gjennom skolens svømmeundervisning. Observasjonen vil ta for seg

hvordan eleven mestrer ulike utfordringer i vannet som dykking, flyte på mage og rygg, orientere seg over og under vann og framdrift i vannet.

- Gjennomføringen av svømmedyktighetstesten er fortløpende og uten pauser, all hvile underveis i testen må gjennomføres flytende. Tester er over når eleven har fullført alle elementene i testen, om eleven gir seg, eller av andre grunner stopper opp er testen over.

Testene vil gjennomføres ved at elevene starter på den dype enden av bassenget, hvor elevene skal hoppe/stupe i dypt vann, svømme 100 meter på mage, underveis dykke ned og hente en gjenstand midt i bassenget på medium dybde. Stoppe og kvile/flyte i 3 minutter hvor man veksler fra mage mellom rygg. Så svømme 100 meter på rygg og ta seg opp på land. Tar man i kanten på langsiden eller setter beina i bakken er testen over.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis skolen eller eleven velger å delta, kan dere når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle personopplysninger om eleven vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for eleven, lærere, rektor, foreldre eller skolen hvis de ikke vil delta eller senere velger å trekke seg fra undersøkelsen.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Under behandlingen av dataene vil bare jeg og min veileder ha tilgang til dataene. Etter spørreskjema er utfylt av elev i samarbeid med foresatt vil det bli laget en liste med navn og kodenavn som vil bli låst inn og navnene til eleven vil bli byttet ut med en kode.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent. Da vil dataene med personopplysninger bli slettet og ødelagt. Dette inkluderer koblingsnøkkel, lydopptak og spørreskjema.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Prosjektet er godkjent av NSD. Håper prosjektet vekker interesse og at dere kan være med på å bidra til å finne ut hva som kjennetegner svømmedyktige elever i skolen

Dersom din skole ønsker å delta i studiet eller har spørsmål om studiet ta kontakt
Masterstudent Øyvind Mehus Telefon: 90267607 Epost: oyvmeh95@gmail.com
Veileder Trine Thoresen Telefon: 31009230 Epost: Trine.thoresen@usn.no

Vedlegg 3

Forenklet Information skriv til elev

Har du lyst til å delta på forskningsprosjekt om svømmedyktighet i skolen (Elev)

Jeg Øyvind Mehus med veiledning av Førstelektor Trine Thoresen skal gjennomføre et forskningsprosjekt på deres skole. Undersøkelsen vil foregå på 4.klassetrinn på ulike steder på Helgeland. Målet med undersøkelsen er å få mer kunnskap om hva som kreves av dere elever, skolene og lærerne for å nå målene skolen har satt til deres elever svømmeferdigheter.

Dere elever har rett til at dere ikke kan bli gjenkjent i prosjektet. Dere vil også ha muligheten etter prosjektet å vite om dere er svømmedyktige eller ikke og stille spørsmål hva dere kan øve på for å bli bedre til å svømme.

Du velger selv om du vil delta i prosjektet og at du kan først si ja og nei senere uten å oppgi noen grunn.

Hva må du gjøre om du har lyst til å være med i prosjektet

- At jeg Øyvind Mehus ser på hvordan du svømmer og hvordan dere er i svømmetimen
- Svare på spørsmål om svømming sammen med en eller to av deres foreldre
- Gjennomføre svømmedyktighetstest

Vedlegg 4

Observasjonsskjema

Dato													
Elev	1TG	2AJ	3AJ	4NG	5AJ	6JG	7LG	8LJ	9RJ	10HJ	11TJ	12SJ	
Vann i ansiktet													
Svømme på rygg													
Hode under vann													
Dykke ned på bunnen													
Flyte mage													
Flyte rygg													
Svømme på mage													
Hoppe i bassenget													
Stupe i Bassenget													
Orienter seg i vannet													
Svømme på den dype enden av bassenget uten flytemidler													
Svømme i bassenget der man kan stå													
Puste mens man svømmer													
Ta seg opp på land													

Vedlegg 5

Samtykkeerklæring Lærer

Jeg har mottatt og forstått informasjonen om prosjektet «Hva som kjennetegner svømmedyktige elever» og har hatt mulighet til å stille spørsmål.

Jeg er blitt informert om at deltakelse i prosjektet er frivillig og at jeg kan trekke meg fra prosjektet uten å oppgi noen grunn.

Jeg samtykker til:

- Å delta på intervju
- Å bli observert i gjennomføringen av undervisningen
- At mine opplysninger blir anonymisert frem til prosjektslutt juni 2022
- At mine opplysninger blir anonymisert etter prosjektslutt

Signatur

Vedlegg 6

Samtykkeerklæring Foresatt

Jeg mottatt og forstått informasjonen om prosjektet «Hva som kjennetegner svømmedyktige elever» og har hatt mulighet å stille spørsmål.

Jeg er blitt informert om at deltakelse i prosjektet er frivillig og at man kan trekke seg fra prosjektet uten å oppgi noen grunn.

Jeg samtykker til:

- At barnet mitt deltar i undersøkelsen «Hva som kjennetegner svømmedyktige elever»
- At jeg utfyller et spørreskjema i undersøkelsen sammen med mitt barn
- At opplysninger om mitt barn blir anonymisert frem til prosjekt slutt juni 2022
- At opplysninger om mitt barn blir anonymisert etter prosjektslutt

Signatur

Samtykkeerklæring Elev

Jeg har fått egen informasjon om prosjektet «Hva som kjennetegner svømmedyktige elever» som jeg har forstått.

Jeg har fått vite at man kan velge om jeg vil delta i prosjektet og at jeg kan si ja og senere si nei uten å oppgi noen grunn.

Jeg samtykker til:

- Å være med i prosjektet «Hva som kjennetegner svømmedyktige elever»

Signatur

Vedlegg 7

Spørreskjema «Hva kjennetegner svømmedyktige elever»

Navn	
Kjønn	
Alder	

Spørreskjema skal utfylles i samarbeid mellom foreldre og elev og handler om elevens ferdigheter/tidligere erfaringer med svømming. Spørreskjema inneholder 27 spørsmål og vil ta mellom 5-10 minutter å gjennomføre. Kryss av på en eller flere alternativer avhengig av spørsmål.

1. Hvor mange klokketimer (60 minutter) svømmeundervisning har du i løpet av en måned i skoletiden? (kryss en)

- 0 timer (sjeldnere enn 1 gang i måneden)
- 1 time
- 2 timer
- 3 timer
- 4 timer
- 5 timer
- 6 timer
- 7 timer eller mer
- Vet ikke 2

2. Synes du det er for mye, for lite eller passe med svømmeundervisning på skolen? (kryss en)

- For lite
- For mye
- Passe
- Vet ikke

3. På fritiden, utenom skolen hvor ofte har du gått i svømmehall i år? (kryss en)

- Flere ganger i uken
- Ca 1 gang i uken
- Flere ganger i måneden
- Ca 1 gang i måneden
- 5-9 ganger i året
- 1-4 ganger i året
- Vet ikke
- Ikke vært i svømmehall i år

4. Hvem pleier du vanligvis å gå sammen med i svømmehallen på fritiden? (kryss en eller flere)

- Foreldre
- Søsken
- Venner i samme alder
- Alene
- Andre
- Vet ikke
- Ikke vært i svømmehall i år

5. Hva bruker du å gjøre når du er i bassenget? (kryss av en eller flere)

- Har ikke vært i svømmehall i år
- Vannpolo
- Annet Ballspill
- Svømme
- Dykke
- Stupe/hoppe fra kant eller brett
- Vannkrig
- Annen lek
- Andre vannaktiviteter

6. Har pandemien påvirket hvor ofte du har besøkt svømmehallen det siste året år? (kryss en)

- Har vært mer enn vanlig i svømmehallen
- Har vært mindre enn vanlig i svømmehallen
- Pandemien har ikke hatt noen innvirkning på hvor mye du har besøkt svømmehall det siste året
- Vet ikke

7. Hvor ofte har du opphold deg ved, på eller i vann ute? (Kryss en)

Dette kan være alt fra å være i båt, kano eller kajakk. Drive med isfiske eller andre aktiviteter på isen. Bade ute eller gå tur ved elv, vann eller hav. Altså aktiviteter som skjer på, ved eller i vannet.

- Flere ganger i uken
- Ca 1 gang i uken
- Flere ganger i måneden
- Ca 1 gang i måneden
- 5-10 ganger i året
- 1-5 ganger i året
- Vet ikke
- Har ikke opphold meg ved, på eller i vann ute

8. Er du medlem av svømmeklubb eller går du på svømmekurs? (kryss en)

- Ja, medlem i svømmeklubb
- Ja, går på svømmekurs
- Ja, begge deler
- Nei, ingen av delene
- Vet ikke

9. Hadde du barnehagesvømming eller var du på babysvømming som liten? (kryss en)

- Ja, barnehagesvømming
- Ja, babysvømming
- Ja, begge deler
- Nei, ingen av delene
- Vet ikke

10. Når mestret du å svømme 25 meter? (kryss en)

- Før 1. klasse
- 1. klasse
- 2. klasse
- 3. klasse
- 4. klasse
- Vet ikke
- Kan ikke svømme 25 meter

11. Hvor lærte du å svømme 25 meter? (kryss en)

- På ferie
- På skolen
- I fritiden utenom skole/kurs/klubb
- På svømmekurs
- I svømmeklubb
- Annet
- Vet ikke
- Kan ikke svømme 25 meter

12. Hvordan opplever du det er å få vann i ansiktet? (kryss en)

- Går fint
- Litt ekkelt
- Veldig ekkelt
- Klarer det ikke

13. Hvordan opplever du det er å svømme på rygg? (kryss en)

- Går fint
- Litt ekkelt
- Veldig ekkelt
- Klarer det ikke

14. Hvordan opplever du det er å ha hode under vann? (kryss en)

- Går fint
- Litt ekkelt
- Veldig ekkelt
- Klarer det ikke

15. Hvordan opplever du det er å dykke ned på bunnen? (kryss en)

- Går fint
- Litt ekkelt
- Veldig ekkelt
- Klarer det ikke

16. Hvordan opplever du det er å flyte på mage? (kryss en)

- Går fint
- Litt ekkelt
- Veldig ekkelt
- Klarer det ikke

17. Hvordan opplever du det er å flyte på rygg? (kryss en)

- Går fint
- Litt ekkelt
- Veldig ekkelt
- Klarer det ikke

18. Hvordan opplever du det er å svømme på mage? (kryss en)

- Går fint
- Litt ekkelt
- Veldig ekkelt
- Klarer det ikke

19. Hvordan opplever du det er å hoppe fra kanten ut i bassenget? (kryss en)

- Går fint
- Litt ekkelt
- Veldig ekkelt
- Klarer det ikke

20. Hvordan opplever du det er å stupe ut i bassenget? (kryss en)

- Går fint
- Litt ekkelt
- Veldig ekkelt
- Klarer det ikke

21. Hvordan opplever du det å orientere seg i vannflaten? (kryss en)

- Går fint
- Litt ekkelt
- Veldig ekkelt
- Klarer det ikke

22. Hvordan opplever du det er å orientere seg under vann? (kryss en)

- Går fint
- Litt ekkelt
- Veldig ekkelt
- Klarer det ikke

23. Hvordan opplever du det er å svømme på den dype enden av bassenget uten hjelp av flytemidler? (kryss en)

- Går fint
- Litt ekkelt
- Veldig ekkelt
- Klarer det ikke

24. Hvordan opplever du det å svømme i bassenget der du når bunnen? (kryss en)

- Går fint
- Litt ekkelt
- Veldig ekkelt
- Klarer det ikke

25. Hvordan opplever du det er å puste mens man svømmer? (kryss en)

- Går fint
- Litt ekkelt
- Veldig ekkelt
- Klarer det ikke

26. Hvordan opplever du det er å ta seg opp på land uten hjelp av stige? (kryss en)

- Går fint
- Litt ekkelt
- Veldig ekkelt
- Klarer det ikke

27. Hva legger dere i begrepet svømmedyktighet? (kryss en)

- Kunne ta seg fram i vannet 25 meter
- Å kunne utføre grunnleggende teknikker i svømming på magen, på ryggen og under vann
- Ta seg frem i vannet, vise at man kan redde seg selv og eventuelt andre i vannet
- At man kan ferdes trygt på, ved og i vann
- Falle uti på dypt vann, svømme 100 meter på mage, og underveis dykke ned og hente en gjenstand med hendene, stoppe og hvile i 3 minutter (og samtidig flyte på magen, orientere seg, rulle og flyte på rygg), og deretter svømme 100 meter på rygg og ta seg opp på land
- Ha like gode svømmeferdigheter ute som inne

Vedlegg 8

Intervju guide

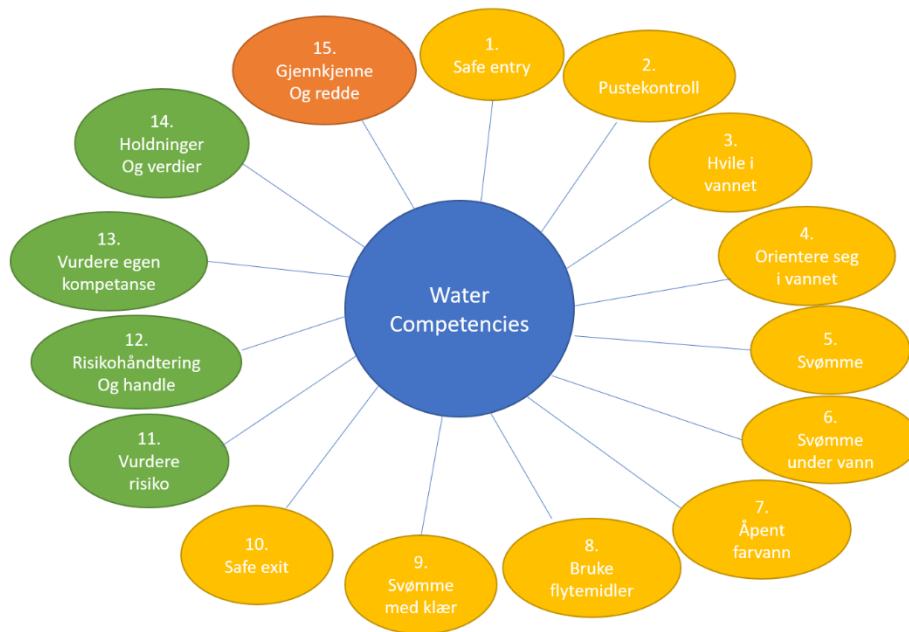
1. Hvem er det som har svømmeundervisningen på din skole?
2. Hvordan endte du opp som lærer i svømmeundervisningen?
3. Hvordan kompetanse har du/de som underviser i svømming?
4. Hvor lenge har du undervist i svømming?
5. Hvilke klassetrinn på skolen har svømmeundervisning dette skoleåret og hvor mange timer svømmeundervisning har hver trinn pr måned?
6. Hvordan planlegger og gjennomfører du undervisningen?
7. Hvor mange elever er det gjennomgående i svømmetimen pr lærer/ voksen? (4.klassetrinn)
8. På hvilken måte har svømmeundervisningen blitt påvirket av pandemien (covid19)?
9. Har dere gjennomført utesvømming på skolen og hvordan gjorde dere det?
10. Har skolen eget basseng, evt. hvor lang reisetid har der til bassenget dere bruker?
11. Gjennomfører skolen noen tiltak for at elever med dårlige svømmeferdigheter skal ha mulighet til å nå kompetansemålene?
12. Er det noe aktivitetstilbud for barn etter skoletid når det gjelder svømming i din kommune?
13. Hva mener du er det viktigste å oppnå med svømmeundervisningen?

14. Definisjon på svømmedyktighet er også et kompetansemål etter 4.trinn. Hva er dine tanker om dette kompetansemålet?

Kompetansemål:

«være svømmedyktig ved å falle uti på dypt vann, svømme 100 meter på magen, og underveis dykke ned og hente en gjenstand med hendene, stoppe og hvile i 3 minutter (og samtidig flyte på magen, orientere seg, rulle over og flyte på ryggen), og deretter svømme 100 meter på rygg og ta seg opp på land»

15. «Water competence» er et annet begrep som handler om drukningsforebygging, har du hørt om begrepet?

(Gjølme, 2021)

16. Figuren over illustrerer ulike kompetanseområder som til sammen utgjør «water competence». Hva synes du om begrepet og kunne dette begrepet være noe man kunne brukt i skolen? (Hvorfor, hvorfor ikke?)

